
NOTULEN

Algemene Vergadering Aandeelhouders van ING Groep N.V. dinsdag 22 april 2008 om 10.30 uur Muziekgebouw aan 't IJ, Amsterdam.

(Deze notulen zijn een weergave van de zakelijke inhoud van de vergadering.)

Agendapunt

1. Opening en mededelingen.
2. A. Verslag van de Raad van Bestuur over 2007 (ter bespreking).
B. Bericht van de Raad van Commissarissen over 2007 (ter bespreking).
C. Jaarrekening over 2007 (ter beslissing).
3. A. Reserverings- en dividendbeleid (ter bespreking).
B. Dividend over 2007 (ter beslissing).
4. A. Remuneratierapport (ter bespreking).
B. Maximum aantal aandelenoptierechten, prestatieaandelen en voorwaardelijke aandelen die aan de leden van de Raad van Bestuur over 2007 kunnen worden toegekend (ter beslissing).
5. Corporate governance (ter bespreking).
6. Maatschappelijk verantwoord ondernemen (ter bespreking).
7. A. Verlening van decharge aan de leden van de Raad van Bestuur voor hun taakuitoefening in 2007 (ter beslissing).
B. Verlening van decharge aan de leden van de Raad van Commissarissen voor hun taakuitoefening in 2007 (ter beslissing).
8. Benoeming accountant (ter beslissing).
9. Samenstelling Raad van Bestuur:
A. Herbenoeming van de heer E.F.C. Boyer de la Giroday (ter beslissing).
B. Herbenoeming van de heer C.P.A. Leenaars (ter beslissing).
10. Samenstelling Raad van Commissarissen:
A. Herbenoeming van de heer E. Bourdais de Charbonnière (ter beslissing).
B. Benoeming van mevrouw J. Spero (ter beslissing).
C. Benoeming van de heer H. Manwani (ter beslissing).
D. Benoeming van de heer A. Mehta (ter beslissing).
E. Benoeming van de heer J.P. Tai (ter beslissing).
11. Wijziging van de beloningsregeling van de Raad van Commissarissen (ter beslissing).
12. Machtiging tot uitgifte van gewone aandelen, al dan niet met voorkeursrecht (ter beslissing).
13. Machtiging tot verkrijging door de vennootschap van eigen gewone aandelen of certificaten daarvan (ter beslissing).
14. Intrekking zonder terugbetaling van gewone aandelen die, of waarvan certificaten door de vennootschap worden gehouden (ter beslissing).
15. A. Toelichting op het openbaar bod op preferente aandelen A en certificaten daarvan (ter bespreking).
B. Machtiging tot verkrijging door de vennootschap van eigen preferente aandelen A of certificaten daarvan (ter beslissing).
C. Intrekking zonder terugbetaling van preferente aandelen A die, of waarvan certificaten door de vennootschap worden gehouden (ter beslissing).
D. Intrekking met terugbetaling van preferente aandelen A die, of waarvan certificaten door de vennootschap worden gehouden (ter beslissing).

E. Statutenwijziging (ter beslissing)

16. Rondvraag en sluiting

Aanwezigen

- van de Raad van Commissarissen: de heren drs. J.H.M. Hommen (voorzitter) en E. Bourdais de Charbonnière (vicevoorzitter), mevrouw L. Gross Goldberg, de heren drs. H.W. Breukink, mr. P.A.F.W. Elverding, dr. C.D. Hoffmann, P. Hoogendoorn RA, drs. P.C. Klaver, W. Kok, G.J.A. van der Lugt
- van de Raad van Bestuur: de heren M.J. Tilmant (voorzitter), E.F. Boyer de la Giroday, drs. D.H. Harryvan, J.C.R. Hele (chief financial officer), mr. C.P.A. Leenaars, T.J. McInerney, drs. H. van der Noordaa, drs. J.V. Timmermans (chief risk officer) en J.M. de Vaucleroy.
- 13 aandeelhouders en 485 certificaathouders;
- externe accountants: de heren C. Boogaart RA (Ernst & Young) en B. Nelson (KPMG);
- vertegenwoordigers van de Centrale Ondernemingsraad;
- de navolgende functionarissen:

drs. F.J.E. Koster	Corporate Communications & Affairs
J.H. van Barneveld RA	Group Finance & Control
mr. J-W.G. Vink	Secretaris van de Vennootschap
drs. L.G. van der Meij	Secretaris van de vergadering

De vergadering wordt voorgezeten door de heer drs. J.H.M. Hommen.

1. Opening en mededelingen.

De voorzitter opent om 10.30 uur de vergadering en heet allen, aandeelhouders en certificaathouders ING Groep N.V., externe accountants, de vertegenwoordigers van de Centrale Ondernemingsraad en van de pers, van harte welkom. Hij deelt mee dat de heer Vuursteen verhinderd is. Op het podium zitten behalve de leden van de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur ook de heer Jan-Willem Vink, secretaris van de vennootschap en hoofd Juridische Zaken. Hij zal de stemmingen leiden.

De vergadering is in het Nederlands, maar de heren Tilmant, Boyer de la Giroday en McInerney zullen in het Engels spreken. Voor iedereen is een koptelefoon beschikbaar om de vergadering in het Nederlands of in het Engels te volgen. Zoals goedgekeurd in de algemene vergadering van aandeelhouders van 25 april 2006 zal de vergadering via de internetsite van ING (www.ing.com) worden uitgezonden.

De voorzitter constateert dat aandeelhouders en certificaathouders conform de statuten en de wet tot deze vergadering zijn opgeroepen, zodat de vergadering rechtsgeldige besluiten kan nemen. Voorts constateert hij dat door aandeelhouders en certificaathouders geen voorstellen ter behandeling in deze vergadering zijn ingediend. Vervolgens deelt hij mede dat het geplaatste kapitaal van de vennootschap per de Registratiedatum bestond uit 2.244.487.004 gewone aandelen en 6.012.839 preferente aandelen A. In totaal 205.761.008 certificaten van gewone aandelen waren op de Registratiedatum in het bezit van ING zelf, zodat daarop geen

stemmen kunnen worden uitgebracht. Het totale aantal stemmen dat kan worden uitgebracht, komt daardoor op 2.068.790.191.

ING hecht er grote waarde aan dat zoveel mogelijk aandeelhouders en certificaathouders hun stem uitbrengen door de vergadering zelf te bezoeken, door een stemvolmacht aan een andere persoon te geven of door op afstand te stemmen door middel van proxy voting. Dat laatste kan voor certificaathouders in Nederland, de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk en voor institutionele beleggers wereldwijd. Vorig jaar werd door 37% van het stemgerechtigd kapitaal deelgenomen aan de besluitvorming, ofwel door proxy voting dan wel door aanwezigheid in de AVA zelf. Dit jaar hebben de certificaathouders en aandeelhouders voor ruim 37% van het aantal uitstaande aandelen vooraf een steminstructie gegeven en bovendien heeft ongeveer 1% van het kapitaal zich voor deze vergadering aangemeld. Voor de aandelen waarvoor geen steminstructie zijn afgegeven en die ook niet in de zaal zijn vertegenwoordigd zal de Stichting ING Aandelen stemmen.

Later in de vergadering wordt bekendgemaakt dat in deze vergadering 13 aandeelhouders (inclusief de Stichting ING Aandelen) en 485 certificaathouders aanwezig of vertegenwoordigd zijn, die in totaal 2.243.879 (certificaten van) gewone aandelen en 6.010.469 (certificaten van) preferente aandelen A houden, waarop in totaal 2.243.879 stemmen kunnen worden uitgebracht. In totaal kunnen voor 788.804.770 gewone aandelen stemmen worden uitgebracht door middel van proxy voting respectievelijk door in de vergadering aanwezige of vertegenwoordigde aandeelhouders, uitgezonderd de Stichting ING Aandelen, en certificaathouders, wat 38% van het totaal aantal stemgerechtigde gewone aandelen is. Daarmee is voor het tweede jaar aan de voorwaarde voldaan om de certificering af te schaffen als drie opeenvolgende jaren ten minste 35% van de stemmen door de houders van gewone aandelen of certificaten daarvan worden uitgebracht.

Vervolgens deelt de voorzitter mede dat de notulen van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 24 april 2007 zijn vastgesteld en ondertekend door de voorzitter, de secretaris en de aangewezen aandeelhouder/certificaathouder, de heer R.E. Gerriesen. De vastgestelde notulen zijn sinds 24 oktober 2007 beschikbaar op de internetsite van de vennootschap; deze notulen hebben bovendien ter inzage gelegen en zijn bij de ingang van de zaal verkrijgbaar. De verslaglegging van deze vergadering wordt verzorgd door mevrouw Lilian van der Meij. Er wordt van de gehele vergadering een bandopname gemaakt ten behoeve van het opmaken van de notulen.

Overeenkomstig artikel 32 lid 3 van de statuten zal een aandeelhouder of certificaathouder worden aangewezen die de notulen van deze vergadering mede vaststelt en tezamen met de voorzitter en de secretaris ondertekent. De voorzitter stelt voor hiertoe aan te wijzen de heer Sijsma uit Hoofddorp, certificaathouder, die al heeft verklaard de aanwijzing te zullen aanvaarden. De vergadering besluit bij acclamatie aldus.

De voorzitter verzoekt de aanwezigen de vragen in de vergadering zo kort en bondig mogelijk te formuleren.

2A. Verslag van de Raad van Bestuur over 2007 (ter bespreking).

De heer Tilmant geeft een presentatie over de ontwikkeling van ING in 2007 onder de titel “Focus op groei”. ING heeft in 2007 een netto winststijging van EUR 2 miljard behaald, dat is 19% meer. Een deel van de winst is behaald uit verkoopwinsten op aandelen ABN-AMRO en Numico in de orde van grootte van EUR 2,5 miljard.

Dankzij goed risicobeheer en het bedrijfsprofiel heeft de financiële crisis beperkt direct effect gehad op ING, zodat het jaar 2008 met een sterke vermogenspositie is begonnen. Daarom is een voorgestelde stijging van het dividend van 12% mogelijk. De strategische focus van ING zal de komende periode verder worden toegespitst op bankieren, beleggen, levensverzekeringen en pensioenen.

De onderliggende nettowinstontwikkeling over de afgelopen jaren laat een solide groei zien. De resultaten zijn dit jaar enigszins onder druk komen te staan vanwege de financiële crisis, maar alle divisies hebben een winstbijdrage geleverd in deze moeilijke marktomstandigheden. Zonder de kapitaalwinsten hebben enkele divisies minder gepresteerd dan in 2006, dat een buitengewoon jaar was.

Voor het verzekeringsbedrijf was met name in Centraal-Europa het onderliggende resultaat goed. Ondanks de lagere dollarkoers is het resultaat van de Verenigde Staten ook goed, hoewel dat enigszins teniet werd gedaan door een minder goed resultaat in Canada en Mexico, zodat het algemene resultaat voor Insurance Americas met 3,4% is toegenomen. Op het eerste gezicht zijn de resultaten van Insurance Asia/Pacific 7,2% teruggelopen, maar exclusief de resultaten van Japan, is het resultaat van Insurance Asia/Pacific ongeveer 18% toegenomen.

De commerciële productie in het verzekeringsbedrijf was hoog. Met name de productie in Europa is 82,6% gestegen, wat te danken is aan versnelde groei in Centraal-Europa. Alleen al in Roemenië zijn binnen een tijdsbestek van september tot januari meer dan 1 miljoen nieuwe pensioenklanten geworven. In Amerika was de nieuwe productie in het verzekeringsbedrijf 61,7% hoger. ING is nu een grote marktpartij in pensioenen en lijfrentes in de VS. In Latijns-Amerika heeft ING nu een toonaangevende positie bij pensioenen als gevolg van de acquisitie van de pensioenactiviteiten van de Bank Santander. Bij Insurance Asia/Pacific is de nieuwe productie 5% gestegen. Het verzekeringsbedrijf is nu sterk vertegenwoordigd in de juiste markten om op lange termijn ook winstgevende groei te kunnen genereren.

Ook het bankbedrijf heeft afgelopen jaar goed gepresteerd. Zeker gezien de vlakke rentecurve in Europa en Amerika en de vele investeringen in ING Direct en in nieuwe producten.

De totale baten van Retail Banking waren 5,1% hoger, mede als gevolg van een hoge volumegroei in de Benelux. De sterke posities in Polen, Roemenië, India en Turkije zijn verder uitgebouwd met het oog op toekomstige ontwikkelingen in die landen.

ING Direct bevond zich in moeilijke marktomstandigheden vooral het Verenigd Koninkrijk. Wereldwijd heeft ING Direct 20 miljoen klanten. De saldi van particuliere klanten zijn toegenomen tot EUR 310 miljard en de hypotheek zijn stevig verankerd als het tweede kernproduct. De winsten van ING Direct in Frankrijk, Duitsland en Italië, zijn flink gestegen, maar in het Verenigd Koninkrijk was er een forse uitstroom met een daling van 1,7% in de baten als gevolg.

Wholesale Banking heeft goed gepresteerd onder moeilijke marktomstandigheden. Wholesale Banking genereert hoogwaardige activa. Het kapitaal is efficiënter gebruikt om de groei te stimuleren in belangrijke productgroepen.

Met een onderliggende winst voor belastingen van EUR 11 miljard voor de hele ING Groep is de winst 12,4% meer vergeleken met het jaar daarvoor. Dit is een prachtig resultaat vooral gelet op de financiële crisis en de resultaten van concurrenten.

In 2007 zijn enkele belangrijke acquisities gedaan. In Turkije is Oyak Bank overgenomen, een platform van waaruit ING het marktaandeel in Turkije de komende vijf jaar wil verdubbelen. Er zijn vijf miljoen klanten in Latijns-Amerika bijgekomen via een uitbreiding van de pensioen- en lijfrenteactiviteiten. Bovendien is een groot aandeel binnen de TMB Bank in Thailand verworven. De Landmark Investment Management Company in Zuid-Korea is gekocht om de positie van ING in dat land te verstevigen. Ten slotte is een kleine bank in de Verenigde Staten overgenomen, de Netbank, en daarnaast Sharebuilder, een bedrijf dat het klanten mogelijk maakt om direct op financiële markten actief te worden. Dit zijn vijf belangrijke acquisities die ING heeft gedaan.

ING is sterk geworteld in Nederland. Wholesale Banking heeft dan ook de ambitie om de grootste zakenbank van Nederland te worden. Het streven is de distributiekkanalen in Nederland verder te optimaliseren en de efficiency bij Nationale-Nederlanden verder te verbeteren. Postbank en de ING Bank bouwen voort op de bestaande sterke posities van beide; de resultaten daarvan zullen in het eerste kwartaal van 2009 zichtbaar worden.

ING is vooral een retail-bedrijf. Het spaargeld van de klanten wordt geïnvesteerd in de economie. ING verstrekt noch securitiseert US sub-prime hypotheekproducten en CDO's. Het geld van klanten van ING wordt belegd in hoogwaardig schuld papier op basis van eigen analyses. De resultaten van ING zijn in 2007 beperkt beïnvloed door de financiële crisis vanwege het bedrijfsprofiel en het solide risicobeheer.

Het balanstotaal van ING heeft een omvang van circa EUR 1.312 miljard. Het meeste is geïnvesteerd in leningen. De beleggingen, ongeveer EUR 300 miljard, bestaan uit bedrijfsobligaties, covered bonds, staatsobligaties, aandelen en voor EUR 84 miljard. uit asset-backed securities. Door de financiële crisis in 2007 heeft ING een verlies van EUR 255 miljoen geleden door waardeverminderingen en een negatieve herwaardering via het eigen vermogen gehad van EUR 1.377 miljoen. Hoewel dat op het eerste gezicht veel lijkt, is het vergeleken met het balanstotaal en de concurrenten toch bescheiden.

Als gevolg van de invoering van Basel II lag de Tier 1-ratio op 1 januari 2008 boven de doelstellingen, namelijk op 9,9%, vergeleken met 7,4 % in 2007. Alle belangrijke kapitaalratio's zijn ruim binnen de doelstelling. ING's vermogenspositie werd in 2007 niet alleen versterkt dankzij een betere winstgevendheid, maar ook door gedisciplineerd kapitaalbeheer. Het kapitaal is ingezet om autonome groei te bewerkstelligen en om ING aandelen terug te kopen.

In de afgelopen jaren heeft ING steeds een goed aandeelhoudersrendement behaald. Vergeleken met de 20 referentie ondernemingen, neemt ING de vijfde plaats in. Vanaf 2007 tot heden

is het aandeelhoudersrendement gezakt, maar vanaf 2008 tot heden is dat weer gestegen ten opzichte van de meeste andere concurrenten. Vanaf 2004 tot 2008 is de ontwikkeling van het totale rendement in ieder geval gunstig geweest.

De heer Tilmant vervolgt zijn presentatie met een toelichting op de strategische koers van ING. ING wil de strategie voor de toekomst aanscherpen op basis van de consumententrends binnen de financiële dienstensector en op basis van de klanten van ING. Er zijn belangrijke consumententrends binnen de financiële dienstverlening. Mensen leven langer en de levensverwachting stijgt nog met vier maanden per jaar. Dit betekent dat mensen over het algemeen meer en vroeger moeten sparen om van hun pensioentijd te kunnen genieten. Mensen hebben ook steeds meer vermogen en worden rijker, vooral in de opkomende markten. Ook daar stijgt de levensverwachting en zal er meer gespaard gaan worden. De klanten willen waar voor hun geld en gebruiksgemak. Dit betekent dat ze simpele en makkelijke toegankelijke producten zoeken voor investeringen. ING streeft ernaar de komende jaren de financiële dienstverlener te worden die zich onderscheidt als “makkelijker” (“Easier”). Vanwege de crisis en de gevolgen voor een aantal financiële instellingen is vertrouwen steeds belangrijker geworden. Dat vertrouwen kan binnen enkele dagen verloren gaan en daarom moet ING daarop gericht blijven. Merkbeleving zal steeds belangrijker worden voor de particuliere klanten. Bij de merkbeleving en het ontwikkelen van merken probeert ING zich als de nummer 1 te positioneren.

Ten slotte ziet ING een fundamentele verschuiving van traditionele levensverzekeringen naar beleggingsgerelateerde producten omdat de investeerders een hoger rendement aangeboden willen krijgen dan in het verleden. Dat heeft een wereldwijde verschuiving naar bancaire distributie van levensverzekeringsproducten tot gevolg.

ING is van mening dat een klant tijdens alle levensfasen ondersteund moet worden met financiële producten en diensten. Eerst is er een accumulatiefase van pensioenopbouw, daarna een pensioeninkomensfase. Er zal steeds meer geld beschikbaar komen van mensen die met pensioen gaan. Zij willen ook toekomstige geldstromen gegarandeerd zien. ING heeft een goede uitgangspositie dankzij een volledig productaanbod en een klantenbasis van ongeveer 75 miljoen en ongeveer EUR 1.500 miljard aan klantensaldi wereldwijd.

Uit een studie van McKinsey blijkt dat ING behoort tot de grootste spaarbanken in de wereld, mede omdat ING een heel goede naam heeft als het gaat om innovatieve distributiemodellen. In de afgelopen jaren heeft ING bewerkstelligd dat het volledige dienstenpakket via allerlei distributiekkanalen en –modellen wordt aangeboden, bijvoorbeeld door middel van directbankieren, maar ook door Self Bank-kantoren en door distributie via agenten en tussenpersonen. Per land worden de best mogelijke distributiekkanalen toegepast.

ING wil ook sterker vertegenwoordigd zijn in de aantrekkelijke opkomende markten. De algemene verwachting is dat de groei van de spaar- en beleggingstegoeden in Azië/Pacific 13%, in Centraal- en Oost-Europa 17% en 12% in Latijns-Amerika zal zijn. Op deze markten groeit ING veel sneller dan op de traditionele markten zoals de Benelux. ING is al de tweede buitenlandse levensverzekeraar en tweede fondsbeheerder in tien landen in Azië met een beheerd vermogen van EUR 53 miljard. ING is ook de nummer 1 pensioenverzekeraar en de nummer 2 levensverzekeraar in Centraal- en Oost-Europa met 11 miljoen klanten en met EUR 52 miljard aan saldi van particuliere klanten. In Latijns-Amerika is ING de nummer 2 pensioenver-

zekeraar in zeven landen met 15 miljoen klanten en EUR 36 miljard beheerd pensioenvermogen. ING streeft ernaar dat al deze spaargelden goed en veilig renderen voor de klanten.

ING heeft de juiste vermogensbeheercapaciteiten om voor klanten aantrekkelijk te zijn. ING behoort wereldwijd tot de grootste 25 vermogensbeheerders en is actief in 30 landen. ING is de grootste vastgoedbeheerder ter wereld. Wholesale Banking maakt het mogelijk dat de spaargelden weer geïnvesteerd worden in de economie. Wholesale Banking genereert activa van voortreffelijke kwaliteit en heeft toegang tot financiële markten. Met andere woorden, ING heeft de producten, de distributie, is op de juiste locaties gevestigd, maar ING heeft ook kwaliteit en een veilig rendement voor klanten.

In de afgelopen jaren heeft ING getracht een van de toonaangevende financiële merken in de wereld te worden. ING is één van slechts 12 financiële dienstverleners in de lijst van Interbrand. Door de sponsoring van Formule 1 is de merkbekendheid van ING wereldwijd beter geworden. Dat is de komende jaren van belang omdat de klanten wereldwijd branding zullen zien als een aantrekkelijk aspect van ING.

De heer Tilmant concludeert dat ING de juiste kernactiviteiten heeft met focus op het aantrekken van spaartegoeden en het genereren van een aantrekkelijk rendement voor de klanten. De strategie is om het bedrijf te richten op bankieren, beleggen, levensverzekeringen en pensioenen. Een van de prioriteiten is de particuliere klanten, vooral in de middenklasse. ING gaat ook meer investeren in bancaire distributieplatformen en in opkomende markten, ondersteund door twee belangrijke kerncompetenties: vermogensbeheer en het genereren van hoogwaardige activa.

De voorzitter geeft gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heer Van der Burg geeft aan dat hij als aandeelhouder tevreden is maar toch enige zorgen heeft omdat ING in Nederland tot de duurste effectenbemiddelaren behoort. Daarbij zijn de rentevergoedingen op spaarrekeningen aan de lage kant. Hij vraagt of daar op termijn wat aan gedaan kan worden. Een tweede vraag is waarom de fusie met ABN AMRO niet is doorgegaan. De heer Leenaars antwoordt dat ING wat betreft de bemiddelingskosten bij aan- en verkoop van effecten goede alternatieven biedt die prijscompetitief zijn. Ook wat het spaargeld betreft heeft ING zeer competitieve aanbiedingen, zowel onder het merk Postbank als onder het merk ING Bank en klanten hebben daar hun weg in gevonden. De afgelopen jaren is het marktaandeel sparen van ING in Nederland gegroeid. Dat wijst erop dat ING competitief is. Ook in verschillende onafhankelijke marktstudies, waaronder Independer, is ING uitgeroepen tot de beste spaarbank van Nederland. De voorzitter licht toe dat er met ABN AMRO gesprekken zijn gevoerd, maar die hebben niet tot resultaat geleid. En achteraf gezien moet je vaststellen dat ING om de juiste redenen afgezien heeft van verdere toenadering: het was economisch niet verantwoord. Dit wordt bevestigd doordat ING op dit moment sterk is gepositioneerd.

De heer Fehrenbach geeft aan dat hij spreekt namens een aantal institutionele beleggers, waaronder het Pensioenfonds Zorg & Welzijn, ABP, Cyntrus Achmea Vermogensbeheer, SFB Beheer, de Stichting Financiering Voortzetting Pensioenverzekering, Pensioenfonds Horeca & Catering en Mn Services. De heer Fehrenbach dankt ING voor de uitstekende resulta-

ten over het afgelopen jaar. ING heeft over de afgelopen jaren grote vooruitgang heeft geboekt, zowel op het gebied van strategie, de risicobeheersing, maar ook op het gebied van corporate governance. Er is echter ook een aantal opmerkingen, vragen en kanttekeningen te maken. Hij verwijst naar de speerpuntenbrief van Eumedion die eind 2007 is verschenen, en waarin is aangegeven dat dit jaar nadrukkelijk de bedrijfsstrategie en het risicomanagement zouden moeten worden beoordeeld. ING geeft in de risicoparagraaf van het huidige jaarverslag per risico een duidelijke toelichting met kwantificering en veelal voorzien van een gevoeligheidsanalyse. Helaas ontbreekt in deze opsomming een rangorde, bijvoorbeeld een top vijf van de door ING gesignaleerde belangrijkste risico's. ING heeft in 2007 een groot aantal verbeteringen aangebracht in risicomanagement maar er ontbreekt een vooruitblik op de mogelijke verbeteringen in de toekomst en in het lopende boekjaar. ING heeft uitvoerig de risicotolerantie, de risk-appetite measure en de risicomaatstaven van de ING Groep uiteengezet. Zou ING kunnen aangeven welke score wordt nagestreefd als het gaat om de risicotolerantie en wat het beleid dienaangaande is?

De heer Timmermans geeft een top vijf in termen van risico's. Op nummer 1 staat liquiditeit. De afgelopen tijd heeft in de bancaire markt vooral een gebrek aan liquiditeiten en aan funding gespeeld. Een tweede belangrijk risico is het interbancaire risico. ING is als bank niet alleen bezig met het lenen van geld, maar ook met het onderhouden van een geldmarkt. Dat betekent een risico ten opzichte van andere banken. De derde van de top vijf is de lage rente. Een vierde aspect dat een rol speelt is het aandelenrisico. Ingeval van een reële crisis loopt ING risico op de aandelenkoers. In de eerste plaats heeft ING directe beleggingen en in de tweede plaats inkomsten uit fondsen. Als laatste noemt de heer Timmermans de hypotheek. ING heeft in Amerika een grote hypotheekportefeuille. Voorlopig is er nog geen reden tot zorg vanwege de hoge kwaliteit van die portefeuille. De voorzitter merkt op dat voorzichtigheid geboden is met het noemen van dit soort van rangordes, want die kunnen van vandaag op morgen ineens anders zijn, met name omdat de risicosoorten elkaar kunnen beïnvloeden.

In antwoord op de tweede vraag legt de heer Timmermans uit dat ING inderdaad bepaalde maatstaven hanteert op het gebied van risico. De eerste maatstaf is economisch kapitaal. Is er voldoende kapitaal om schokken die zich eens in de 2000 jaar kunnen voordoen op te vangen? Daarnaast zijn er nog vele portefeuille-specifieke limieten binnen een bedrijf en er is een heel netwerk van individuele limieten. In het jaarverslag is beschreven dat ING scenario's doorrekent van schokken die zich eens in de tien jaar kunnen voordoen, en wat dan het maximale verlies is met onveranderde risicoposities. Bij een dergelijk scenario, zou ING ongeveer een derde van het jaarinkomen kunnen verliezen. Hetgeen als risiconiveau acceptabel wordt gevonden.

De heer De Boer spreekt zijn waardering uit voor de zeer goede resultaten van ING in het afgelopen jaar. Hij memoreert dat de tarieven aan de hoge kant zijn en vertelt dat het blad Effect adviseert om naar een andere bank te gaan. Hij verwijst ook naar alles wat regelmatig in de pers staat over Nationale-Nederlanden en de woekerpolissen en vraagt zich af of het niet verstandiger zou zijn om lagere tarieven te vragen en een grotere omzet te boeken. De heer De Boer adviseert om soepel op te treden ten opzichte van de mensen die menen gedupeerd te zijn door de woekerpolissen, want dat zal de naam van ING ten goede komen.

De heer de Vaucleroy komt terug op de vraag met betrekking tot Nationale-Nederlanden en deelt mede dat de Ombudsman voor Verzekeringen een aanbeveling aan de markt heeft gedaan. Nationale-Nederlanden heeft aangegeven die aanbeveling te aanvaarden. Op dit ogenblik is er nog discussie met consumentenorganisaties omdat zij een andere oplossing willen dan de oplossing die door de Ombudsman is voorgesteld. Nu er geen unanimititeit is over de voorgestelde oplossing zal Nationale-Nederlanden er alles aan doen om tot een acceptabele oplossing te komen. Ook heeft Nationale-Nederlanden de nieuwe richtlijn voor informatievoorziening naar de klanten geaccepteerd.

De heer Ayodeji refereert aan de strategie en de goede prestaties van het afgelopen jaar. Hij vraagt zich af of de winst op een ethische manier is verkregen, hoeveel de rechtszaken over woekerpolissen in het afgelopen jaar op de winst hebben gedrukt en hoeveel dat dit jaar zal zijn. Ook vraagt hij hoe veel de stortingsvertragingen, wanneer geld van de ene naar de andere rekening wordt overgeboekt, hebben bijgedragen aan de winst van ING. De heer Leenaars legt uit dat er voor alle banken in Nederland een verschil is tussen een valutaire datum van een overboeking en een boekingsdatum, wat altijd een dag vertraging betekent. Alleen bij Postbank is de valutaire datum gelijk aan de boekingsdatum, ook als in de toekomst het merk van Postbank verandert. Wat betreft de vraag over ethiek, is de voorzitter van mening dat de winst bepaald wordt door accountingmaatstaven en dat die mede op basis van ethische maatstaven worden bepaald. De Raad van Bestuur als collectief is verantwoordelijk voor het bewaken van de ethiek in het gevoerde beleid en in de berekeningen.

De heer Jorna (VEB) refereert aan de strategie en de keuzes die daarvoor gemaakt zijn en geeft aan een visie op het schadeverzekeringsbedrijf te missen. In het verlengde daarvan speelt ook de positie van de tussenpersonen, omdat vooral het bancaire distributieplatform wordt uitgebreid. Een andere opmerking betreft het samengaan van ING Bank NL en Postbank. De heer Jorna vraagt welk risico ING loopt als de Postbank, een brandnaam bij uitstek, verdwijnt en hoe ING de kosten/batenverhouding, die nu gemiddeld 64% is, terug gaat brengen naar 50%, gelet op de twee compleet verschillende doelgroepen, ING- en Postbankklanten.

De heer Jorna vervolgt dat Het Financials Stability Forum heeft aangegeven dat er toch wel wat valt aan te merken op buiten de balans gehouden posities. Hij vraagt of ING ook producten, bezittingen of schulden buiten de balans heeft gehouden en zo ja, hoe de accountant daarnaar heeft gekeken en via welke techniek de accountant de waardebepaling van de vermogensafboeking en de verliesbepaling heeft gedaan. Hij vervolgt dat ING heeft aangegeven alles te doen om de kwestie rond de woekerpolissen tot een goed einde te brengen. Tegelijkertijd constateert de VEB dat Nationale-Nederlanden nog niet in staat is geweest om zijn klanten te berichten. De heer Jorna vraagt hoe dat komt en als overgegaan wordt tot de uitbetaling die de heer Wabeke aangeeft, nl. 2,5 tot 3%, wat dat ING kost.

Voor wat betreft de vraag over het schadeverzekeringsbedrijf refereert de heer Tilmant aan zijn presentatie over de strategie. De afgelopen maanden zijn keuzes gemaakt. Het schadebedrijf zit niet in de kern van de strategie. Daarom zijn de activiteiten in Mexico verkocht. De situatie in Nederland wijkt iets af omdat er veel verbanden bestaan tussen schade en levensverzekeringen in Nederland. ING moet keuzes maken om te concentreren op producten die ING goed kan produceren en distribueren.

De heer Leenaars licht toe dat de daling van de kosten/batenverhouding tot ongeveer 50% in 2011, als gevolg van de integratie Postbank en ING Bank, voor bijna 90% kostengedreven is. Overigens is de kosten/batenverhouding van het ING bankbedrijf in Nederland niet 64%, maar was eind 2007 ongeveer 59%. Het afstoten van een van de twee IT-systemen – dat zal het ING Bank-systeem zijn – gaat ING honderden miljoenen besparen in de loop van de jaren. Vaak worden zowel de consumentendoelgroep als de private banking-doelgroep en ook bedrijvendoelelgroepen onder een merk bediend. Dat is succesvol gebleken en dat gebeurt bij ING bijvoorbeeld in België, in Polen, in Turkije, en in Roemenië. Er wordt wel onderscheid gemaakt in kantoren die alleen consumenten bedienen, die alleen bedrijven bedienen en die private banking-kanten bedienen. Op die manier blijft segmentatie toch gewaarborgd.

De heer Hele wijst erop dat de off-balance verplichtingen worden toegelicht op pagina 145 van het jaarverslag. In toelichting nr 27 (pagina 146) beschrijft ING de securitisations voor alle risico's. De waardebepaling geschiedt op basis van specifieke auditing vereisten. De bepaling van de marktwaarde van financiële activa en passiva is gebaseerd op 1 van de 3 methoden, zoals wordt uitgelegd op pagina 161 van het jaarverslag. Die vereisten gelden wereldwijd en dat wordt door de externe accountants beoordeeld. De heer Boogaart (E&Y) vult aan dat alle posities door de externe accountant worden beoordeeld. Dit jaar is inderdaad bijzonder veel aandacht besteed aan de afboekingen en de waardering van de verschillende assets. De procedures om de posities te waarderen zijn beoordeeld en daarnaast zijn alle verschillende posities die gehouden worden geheel onafhankelijk getest. E&Y is het eens met de posities zoals die door ING gepresenteerd zijn.

De heer de Vaucleroy geeft een toelichting op Nationale-Nederlanden. Hoewel bestaande wet- en regulering was gerespecteerd, is eind 2007 een voorziening genomen op de balans van Nationale-Nederlanden. Omdat de discussies met de verschillende partijen nog niet rond zijn is het niet verstandig om nu meer inzicht te geven. Wat de informatieverstrekking naar de polishouders betreft heeft Nationale-Nederlanden gekozen voor een gefaseerde aanpak. De verzending van de specifieke informatie wordt gecombineerd met verzending van de traditionele jaarlijkse polisinformatie, die zich uitspreidt over alle maanden van het jaar. De klanten krijgen zo eenmaal in plaats van tweemaal informatie toegestuurd.

De heer Stevense (Stichting Rechtsbescherming Beleggers) vindt dat het verdwijnen van het merk Postbank op de langere termijn een goede ontwikkeling zal zijn. Hij vervolgt dat dit jaar in het jaarverslag staat dat het kostenefficiëntieprogramma van Nationale-Nederlanden minder is verlopen omdat het personeelsbestand wel is teruggebracht met 1200 fte's, maar voor wijziging in de regelgeving zijn externe medewerkers aangetrokken. Gegeven de woekerpolissen zou het wellicht beter zijn om ook het merk Nationale-Nederlanden te laten vervallen en alleen het ING-merk te voeren. Wat betreft het eerste kwartaal 2008 is er toch weer veel veranderd op de financiële markten. In welke orde van grootte is het risico bij sterke terugval van de wereldconjunctuur? De heer Tilmant is het eens dat er in de afgelopen drie maanden een verslechtering is opgetreden. De volatiliteit van de markt is toegenomen, wat te wijten is aan het gebrek aan liquiditeiten in de markt. Als gevolg kan er een verslechtering optreden in bepaalde activa. Gelukkig heeft ING een portefeuille van uitstekende kwaliteit. Als ING materiële zaken te melden had zou er een tussentijds persbericht verschijnen. De heer Timmermans legt uit toe dat ING belegt in obligaties die gedekt zijn door een pool van hypotheek. Als er

problemen zijn met die onderliggende hypotheek, dan worden verliezen eerst verdeeld over de lage tranches, de zogenaamde triple B- en single A-tranches, vervolgens over de double A-tranches en pas als laatste gaan de verliezen naar de triple A-tranches. ING is een grote koper van die triple A-tranches. Dat betekent dat de hypotheek van ING een kredietbuffer hebben. ING vergelijkt de kredietbuffer periodiek met de onderliggende pool van hypotheek. Op basis daarvan is te beoordelen of ING zich zorgen moet maken.

De heer de Vaucleroy komt terug op de vraag met betrekking tot Nationale-Nederlanden. ING is nog altijd bezig met de veranderingen binnen van het bedrijf. Die zijn ongeveer vier jaar geleden gestart. De focus is niet alleen op kostenreductie, maar ook op verhoging van de klanttevredenheid het optimaliseren van de kapitaalstructuur en de cultuur van het bedrijf. Het is dus een zeer breed programma. Er wordt vooruitgang geboekt, maar het meerjarenprogramma loopt nog minimaal twee jaar. De externe medewerkers zijn geworven omdat er naast interne wijzigingen ook wijzigingen in wet- en regelgeving moeten worden doorgevoerd. ING is van mening dat het merk Nationale-Nederlanden nog steeds een toegevoegde waarde heeft naast het ING merk.

De heer Veen (gevolmachtigde van mevrouw Van der Lubbe) vraagt zich af of Nationale-Nederlanden nog wel past binnen de ING Groep. De heer Tilmant antwoordt dat ING heel zorgvuldig heeft bekeken wat de toekomst van een grote speler zoals Nationale-Nederlanden zou moeten zijn. In een markt met een relatief lage groei is efficiëntie van het grootste belang. Hiervoor is het essentieel om te investeren in mensen en in goede systemen. Het is een onderneming met een goed rendement op het kapitaal. Enkele moeilijke punten in het verleden zijn bijna opgelost. Nationale-Nederlanden is een degelijke onderneming met goede dienstverlening aan bestaande en toekomstige klanten.

De heer Velzeboer merkt op dat de bank en de informatietechnologie steeds nauwer met elkaar worden verbonden. Ook informeert hij waarom steeds meer deelnemingen overgaan naar de dochter Parcom en wie binnen de Raad van Bestuur daarvoor verantwoordelijk is. De heer Leenaars licht toe dat ING van mening is dat technologie een inherent onderdeel is van zowel een bank als van een verzekeringsbedrijf en dat dus de controle behouden moet blijven. Waar concurrentievoordeel een rol speelt wordt dit in eigen beheer gedaan door ING. De heer Tilmant deelt mede dat Parcom Private Equity een heel sterke governancestructuur heeft. De heren de Vaucleroy en Timmermans zijn beiden lid van de Raad van Commissarissen van Parcom.

De heer Veen refereert aan de vorige vraag over IT en vraagt hoe oud de systemen van Nationale-Nederlanden zijn. De heer Tilmant antwoordt dat de afgelopen vijf jaren veel geïnvesteerd is in deze IT-systemen. De heer de Vaucleroy vult aan dat levensverzekeringsondernemingen en pensioenondernemingen zeer lange termijn contracten hebben. Door de nieuwe investeringen worden de nieuwe activiteiten in de nieuwe IT-systemen ingevoerd. De bestaande contracten die nog 20 of 30 jaar lopen, zitten in de oude IT-systemen en worden per activiteit overgeheveld naar de nieuwe applicaties. Het zal zeker nog twee tot drie jaar duren voordat dit proces is afgerond.

De heer Jorna merkt op dat ING Direct de afgelopen jaren het paradepaardje van ING is geweest. Nu was er met name in het Verenigd Koninkrijk in het vierde kwartaal toch een signi-

ficante achteruitgang en moest er heel veel worden afgeboekt. De klanten waren daar niet loyaal aan het product. Hoe kijkt ING tegen de toekomst van ING Direct aan als andere markten ook dit consumentengedrag gaan vertonen? De heer Harryvan licht toe dat ING uitvoerig het klantengedrag heeft geanalyseerd. ING Direct is in Engeland het snelst gegroeid van alle start-ups. Uit de analyse blijkt dat een groot deel van de Engelse klanten grote tegoeden had en zeer rentegevoelig was, veel meer dan in andere landen. Naar aanleiding daarvan is zowel de marketing als het asset & liability management aangepast. De uitstroom in het vierde kwartaal is aanmerkelijk afgenomen en het beeld is dat dit weer kan omslaan naar stabiel tot een lichte groei dit jaar. De marketing is nu veel doelgerichter, waarmee klanten worden binnen gehaald die minder rentegevoelig zijn. Het gemiddelde tegoed is per klant ook gezakt van bijna EUR 40.000 tot net onder de EUR 20.000.

De heer Van der Bijl stelt dat in Nederland heel veel verenigingen en vrijwilligersorganisaties bestaan. Al die kleine verenigingen worden op dit moment geconfronteerd met behoorlijke kosten voor het aanhouden van hun rekeningen. Hij vraagt of ING een rekening zou kunnen ontwikkelen voor dit soort kleine niet op winst gerichte verenigingen, met een sponsoring door ING in de vorm van de jaarlijkse kosten tot een limiet van EUR 100. Dit geeft ING een zeer positieve uitstraling. De heer Leenaars stemt ermee in dit idee verder te onderzoeken.

Mevrouw Van Haastrecht refereert aan bladzijde 18 waar vermeld staat dat de gelden die bij de Postbank zijn ondergebracht deels worden gebruikt voor andere onderdelen van de ING Groep, en vraagt zich af of dit nu een verkeerd beeld geeft over de winsten van de Postbank en de andere ING onderdelen. Zij meldt ook dat in België een kostenloze online rekening beschikbaar is, en vraagt waarom bij de Postbank betaald moet worden voor de diensten terwijl er geen rente op de rekening wordt betaald. Het is voor mevrouw van Haastrecht niet helemaal duidelijk wat op bladzijde 43 vermeld staat over de omvang van ING in India en zij vraagt zich ook af of hackers toegang zouden kunnen krijgen tot de IT-systemen van ING. Tenslotte informeert mevrouw Van Haastrecht wat de positie van ING is ten opzichte van Oekraïne en merkt zij op dat er vermeld staat dat er in Roemenië 40.000 distributeurs voor levensverzekeringen zouden zijn. Dit lijkt haar wel erg veel. De heer Leenaars legt uit dat het spaargeld van de Postbank in de eerste plaats wordt gebruikt om de hypotheekportefeuille van Postbank zelf te financieren. Geld dat over is wordt uitgezet binnen ING waarvoor Postbank een marktconform tarief krijgt via interne verrekening. De gratis rekening in België betreft een internetrekening met bepaalde voorwaarden. Overigens voert ING in Nederland een van de goedkoopste bankrekeningen. De activiteiten van ING in India aan de bankkant hebben een omvang van ongeveer EUR 4 tot 5 miljard, met een aanzienlijke groei. ING is van mening dat ING veilige internetfaciliteiten heeft, waaronder bankieren. Tot nu toe is het een hacker nog niet gelukt om in de ITsystemen van ING door te dringen. De heer de Vaucleroy bevestigt dat de cijfers over Roemenië correct zijn; er is een netwerk van 2500 vaste agenten, maar daarnaast zijn oproepkrachten gerekruteerd voor deze operatie, wat wil zeggen dat meer dan 40.000 agenten en sub-agenten actief waren om klanten te winnen in het kader van de pensioenhervorming.

De heer Schönbach complimenteert de Raad van Bestuur met de behaalde resultaten en refereert vervolgens aan een 8% perpetuele lening van EUR 250 miljoen die recentelijk is uitgegeven en in drie dagen was volgetekend en zelfs werd overtekend. Hij vraagt zich af waarom ING 8% rente heeft moeten bieden om deze lening in de markt te plaatsen. De heer Hele be-

vestigt dat de transactie succesvol was en deze markt opnieuw heeft geopend. Dit is een heel efficiënte manier is om kapitaal te verkrijgen. Het lijkt misschien wel een dure lening, maar het is per saldo na belasting toch goedkoop kapitaal.

De heer Ayodeji refereert aan de investeringen in automatisering en vraagt welke bedragen daarmee gemoeid zijn. De tarieven zijn gestegen terwijl door die automatisering klanten heel veel van het werk zelf verrichten. Hij komt vervolgens terug op eerdere vragen, te weten hoe veel is gereserveerd voor de woekerpolicen, hoe veel van de winst uit de woekerpolicen kwam, en hoeveel ING heeft verdiend aan de vertraging bij het overboeken van geld naar ING rekeningen. De heer Tilmant reageert dat ING niet aan de markt bekend kan maken welk bedrag is gereserveerd ten behoeve van de woekerpolicen. Wat betreft de investeringen in IT stelt de heer Tilmant voor om daar persoonlijk met de heer Ayodeji over te spreken. IT bestaat uit heel veel onderdelen, het is heel moeilijk om daar een bedrag voor te noemen. De heer Leenaars laat weten dat het bedrag voor de bankkant van ING maar zonder ING Direct ongeveer EUR 2 miljard per jaar is. Dit zijn deels investeringen in nieuwe ontwikkelingen en het andere deel is bestemd voor datacentra, applicaties et cetera. De heer Tilmant licht nader toe dat de marges de afgelopen jaren sterk zijn afgenomen wat gecompenseerd moet worden door het verminderen van de kosten, die echter zijn gestegen, al was het maar vanwege inflatie en salarissen. ING compenseert dat door efficiënt te werken en te investeren in IT systemen. Daarom is zoveel in die systemen geïnvesteerd.

2B. Bericht van de Raad van Commissarissen over 2007 (ter bespreking).

De voorzitter constateert dat er geen vragen zijn over het bericht van de Raad van Commissarissen.

2C. Jaarrekening over 2007 (ter beslissing).

De voorzitter deelt mede dat de jaarrekening door de Raad van Bestuur is opgemaakt in de Engelse taal, gedateerd 17 maart 2008. Als onderdeel van het jaarverslag is de jaarrekening sinds 19 maart 2008 beschikbaar op de ING-website en is ter inzage gelegd op het hoofdkantoor in Amsterdam zoals vermeld in de oproepadvertentie en voor aandeelhouders en certificatenhouders kosteloos verkrijgbaar. De Nederlandse versie van het jaarverslag was vanaf 2 april beschikbaar op de ING-website. In opdracht van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, volgens het besluit van 27 april 2004, is de jaarrekening onderzocht door de accountant. Deze heeft een goedkeurende verklaring afgelegd en die staat in het jaarverslag op pagina 240 (pagina 244 in de Nederlandse versie). Een getekend exemplaar van de jaarrekening is in de zaal voorhanden en via de voorzitter kunnen aan de accountant vragen worden gesteld over de accountantsverklaring. De Raad van Commissarissen adviseert de vergadering om de jaarrekening vast te stellen. De voorzitter geeft gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heer Jorna (vertegenwoordiger VEB) vraagt of het bestuur van de Stichting ING Aandelen kan aangeven hoe het meent het vertrouwen van met name de certificatenhouders te hebben die vandaag niet aanwezig zijn. Hij verzoekt het bestuur van de stichting in voorkomende gevallen een stemverklaring af te geven. Ten slotte verzoekt hij het bestuur van de stichting te bevestigen dat het volgende jaar, indien meer dan 35% van de certificatenhouders in deze verga-

dering vertegenwoordigd zijn, alles in het werk zal stellen om de stichting op de kortst mogelijke termijn op te doen heffen. De heer Veraart (voorzitter Stichting ING Aandelen) antwoordt dat de Stichting de overtuiging heeft dat zij het vertrouwen geniet van de certificaa-houders, hetgeen onder meer is gebaseerd op het ontbreken van aanwijzingen van het tegen-deel van de meerderheid van de certificaa-houders. De Stichting is bijzonder verheugd over de toegenomen deelname van certificaa-houders, van ruim 36% naar ruim 38% van de stemmen. De heer Veraart complimenteert de Raad van Bestuur met dat resultaat. De deelname aan de discussie door de Stichting hangt samen met de wijze waarop de Stichting haar stem bepaalt. De stem van de Stichting wordt bepaald op basis van eigen inzicht en oordeel en op basis van de resultaten van de volmachten en steminstructies. Het beleid van ING, de uitslagen van vroegere aandeelhoudervergaderingen, de rapporten van instanties als ISS, Glass Lewis en ECGS worden ook in beschouwing genomen. Het jaarverslag wordt bestudeerd en de toelich-ting die door de Raad van Bestuur van ING daarop ter vergadering wordt gegeven en de dis-cussies in de vergadering zelf worden ook meegenomen. Als de Stichting dan nog vragen zou hebben, dan zouden die gesteld worden. Dit gebeurt slechts in uitzonderingsgevallen. De Stichting hoopt van harte dat volgend jaar de 35%-drempel weer gehaald wordt. Dan zal daarna bekeken worden hoe het met de Stichting verdergaat.

De heer Van der Burg informeert of het bod op de preferente aandelen is geslaagd en wat het voor het aanwezigheidspercentage zou betekenen als alle preferente aandelen aangemeld zou-den worden voor vergadering. De heer Vink legt uit dat er een bod is uitgebracht op de uit-staande preferente aandelen, namelijk zes miljoen aandelen. Het bod is uitgebracht op 5 maart jl., en loopt nog. Tijdens deze aandeelhoudersvergadering zal nog een aantal besluiten moeten worden genomen om dat bod te kunnen effectueren. Als alle prefs zijn ingetrokken, heeft dat slechts een heel beperkte invloed op het totaal aantal aanwezige aandelen: voor het percentage dat net genoemd is, die 38%, zijn de prefs namelijk buiten beschouwing gelaten. Er is dus al geanticipeerd op het feit dat de prefs zullen worden ingetrokken.

De heer Stevense vraagt de heer Veraart waarom het administratiekantoor de certificaa-hou-ders niet heeft uitgenodigd voor een aparte vergadering. De heer Veraart reageert dat de Stich-ting, vanaf het begin heeft gesteld dat een vergadering van certificaa-houders geen goed in-strument is. Een vergadering van certificaa-houders geeft aan de actief stemmende groep van certificaa-houders een tweede forum om hun stem te laten horen waarbij de niet-actieve certi-ficaathouders nog steeds niet zijn betrokken. De Stichting heeft gezegd dat wanneer drie jaar achtereen minimaal 35% van de gewone aandeelhouders/certificaa-houders actief deelneemt aan de stemming, de Stichting zich zou beraden over de toekomst van de Stichting. Het spreekt vanzelf dat daarbij alle opties open zijn, inclusief een eventueel opheffen van de Stichting, wat overigens ook de toestemming van ING behoeft.

Nadat er verder geen vragen zijn, brengt de voorzitter het voorstel tot vaststelling van de jaar-rekening over 2007 in stemming. Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat de jaarrekening over 2007 is vastgesteld met 2.045.785.264 stemmen voor, 695.666 stemmen tegen en 21.689.582 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaa-houders heeft ont-vangen, buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 766.623.732 stemmen voor, 695.666 tegen en 21.689.582 onthoudingen.

3A. Reserverings- en dividendbeleid (ter bespreking).

De voorzitter geeft het woord aan de heer Hele voor een korte toelichting op het reserverings- en dividendbeleid. De heer Hele licht toe dat de dividendpolitiek van ING afhankelijk is van interne financieringsvereisten, van groeimogelijkheden maar ook dividendverwachtingen. In 2005 is IFRS ingevoerd en op basis daarvan wordt dividend uitgekeerd op basis van de onderliggende langetermijnwinstontwikkeling. Het dividend wordt volledig in contanten uitgekeerd. In 2007 heeft ING een aandeleninkoopprogramma opgezet. Thans is ongeveer 90% van dit programma afgerond.

De heer Jorna (VEB) vraagt of er nog een nieuwe inkoop ronde komt. De heer Hele antwoordt dat er in dit stadium geen nieuw inkoopprogramma van eigen aandelen komt om twee redenen. In de eerste plaats heeft ING een sterke kapitaalpositie nodig gegeven de hoge volatiliteit in de markten. Ten tweede zullen er in de loop van dit jaar wellicht mogelijkheden ontstaan om dit kapitaal voor attractieve acquisities te gebruiken.

De heer Heinemann vraagt waarom er geen keuzedividend is gezien de problemen voor buitenlandse aandeelhouders om dividendbelasting terug te vragen. Ook vraagt hij zich af hoeveel procent van de winst wordt uitgekeerd. De heer Heinemann stelt voor dat de aandeelhouders uit deze landen zich kenbaar maken en dat ING aandelen uitreikt aan hen en geen dividend betaalt. De heer Tilmant licht toe dat is gebleken dat aandeelhouders in grote meerderheid contant dividend prefereren. Er is gebleken dat er geen goed alternatief voor het huidige systeem is, maar hij wil dit punt zeker bekijken. De heer Hele legt uit dat ING geen specifiek dividend uitkeringspercentage hanteert, dat fluctueert van jaar tot jaar. Het voorgestelde dividend is EUR 1,48. Dat is dus ongeveer 34% van de winst over 2007.

De heer Veen stelt dat het dividend wordt verhoogd met 12%, maar er is nog circa EUR 10 miljard te besteden en vraagt zich af waarom dat bedrag niet terug wordt gegeven aan de aandeelhouders. De heer Hele antwoordt dat in deze turbulente periode op de financiële markten en met het oog op Basel II de EUR 10 miljard een goede buffer is. Ook daarom wordt niet opnieuw terugkoop van eigen aandelen overwogen. Bovendien kunnen er goede acquisitiemogelijkheden ontstaan in de loop van dit jaar.

3B. Dividend over 2007 (ter beslissing).

De heer Hele licht toe dat het voorstel is om het dividend vast te stellen op EUR 1,48 per aandeel. In 2006 was het EUR 1,32, dus een verhoging van 12%. Het interim-dividend betaald in 2007 was EUR 0,66, zodat het slotdividend EUR 0,82 bedraagt. De ex-dividenddatum zal 24 april 2008 zijn. Het dividend wordt betaald op 5 mei 2008. De voorzitter constateert dat hieromtrent verder geen vragen zijn. Hij verklaart dat de nettowinst over 2007 EUR 9.241 miljoen bedraagt. Hiervan staat EUR 3.180 miljoen ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De Raad van Commissarissen adviseert om het dividendvoorstel zoals verwoord door de heer Hele te aanvaarden.

Nadat er verder geen vragen zijn, brengt de voorzitter het dividendvoorstel in stemming. Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het dividend over 2007 is goedgekeurd met 2.067.508.121 stemmen voor, 180.227 stemmen tegen en

482.164 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen, buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 788.346.589 stemmen voor, 180.227 stemmen tegen en 482.164 onthoudingen.

4A. Remuneratierapport (ter bespreking).

De voorzitter stelt het Remuneratierapport aan de orde dat is opgenomen in het Jaarverslag (blz. 76 t/m 86) en geeft een korte toelichting op het remuneratiebeleid. Het remuneratiebeleid is in 2004 goedgekeurd door de vergadering van aandeelhouders en bestaat uit drie elementen: een basissalaris, een kortetermijnbonus en een langetermijnbonus die gesplitst is in aandelenopties en prestatieaandelen. De verdeling tussen die drie componenten is in beginsel gelijk; ieder voor een derde deel. Bij het behalen van de doelstellingen is de mediaan van de relevante markt uitgangspunt. Als de prestaties van het management van ING op korte en op lange termijn beter zijn dan de doelstelling, wordt betaald boven de mediaan van de relevante markt. Daarnaast is er een pensioen dat is gebaseerd op een beschikbare pensioenregeling die in 2006 door de vergadering van aandeelhouders is goedgekeurd.

De feitelijke beloning voor 2007 is gebaseerd op financiële en niet-financiële doelen die door de Raad van Commissarissen zijn bepaald. De feitelijke totale beloning is hoger dan de mediaan omdat de prestaties beter waren dan de doelstellingen die de Raad van Commissarissen bepaald had. De kortetermijnbonus bestaat uit twee componenten: 70% groepsresultaat en 30% gebaseerd op individuele prestaties. Het groepsresultaat scoorde dit jaar 136% van de doelstelling in vergelijking met 169% van vorig jaar. De individuele resultaten waren beter dan in 2006 en kwamen uit op een score van 182%. De langetermijnbonus, de toegekende optierechten en prestatieaandelen, is een afgeleide van de kortetermijnbonus. De langetermijnbonus kwam uit op 118%, terwijl dat vorig jaar 134,5% was. De prestatieaandelen die in 2005 op voorwaardelijke basis waren toegekend worden in 2008 onvoorwaardelijk. De realisatie is afhankelijk van de positie van ING binnen een referentie groep op basis van het totale rendement voor aandeelhouders. Dat heeft geleid tot een realisatie van 71%.

Voor 2008 stelt de Raad van Commissarissen geen wijziging van het remuneratiebeleid voor. Om te waarborgen dat het niveau van het basissalaris in lijn is met de relevante markten waar ING talent zoekt, heeft de Raad van Commissarissen besloten tot een verhoging van 5% van het basissalaris. Het basis jaarsalaris is niet veranderd sinds 2004. De voorzitter vraagt wie hierover het woord wil voeren.

De heer Fehrenbach (Eumedion) stelt dat hij in grote lijnen het remuneratiebeleid van ING ondersteunt. Vorig jaar is een aantal kanttekeningen geplaatst bij ondermeer bezoldiging onder de mediaan (prestatieaandelen) en de aandelenopties. Hij vraagt wanneer ING het bezoldigingsbeleid en de structuur daarvan integraal gaat beoordelen om vast te stellen in hoeverre het nog voldoet aan de praktijk en de marktomstandigheden van dit moment. De voorzitter reageert dat de Remuneratiecommissie toetst in hoeverre ING in de pas loopt met de markt. Het is van belang om op internationale schaal competitief te zijn. De beloningsstructuur is ook belangrijk om talent te behouden voor ING. Mocht er aanleiding zijn om veranderingen aan te brengen in het remuneratiebeleid, dan zal de Raad van Commissarissen dat in de aandeelhoudersvergadering aan de orde stellen.

Mevrouw Van Haastrecht stelt dat de salarissen van de Raad van Bestuur in schril contrast staan met dat van veel mensen die met steeds minder inkomen moeten rondkomen. De heer Ayodeji ondersteunt de opmerking van mevrouw Van Haastrecht van harte en stelt voor de beloning van de Raad van Bestuur te beperken tot een maximum van 40 maal de gemiddelde beloning van een medewerker. De voorzitter stelt dat in de financiële markten de concurrentie voor talent bijzonder groot is, niet alleen op het niveau van de Raad van Bestuur, maar op alle niveaus binnen de onderneming. ING heeft er groot belang bij dat niet alleen de Raad van Bestuur maar ook het management goed opgeleid en getalenteerd is en dat vergt ondermeer een goede honorering. Dat wordt ten dele ook door de markt bepaald. Dit neemt niet weg dat iedereen binnen ING wordt gerespecteerd en ieders bijdrage is belangrijk. De voorzitter meent dat een maximum geen goed idee is want zo wordt de vrijheid beperkt die nodig is om in de markt effectief te kunnen opereren.

De heer Slijkerman vraagt hoe een gemiddeld individueel resultaat zo hoog als 182% kan zijn en of dat te maken heeft met een aantal goede beleggingen die verkocht zijn, zoals Numico en ABN AMRO. De voorzitter legt uit de 182% niets met Numico en ABN AMRO te maken heeft, dat is het resultaat van de scores van de individuele leden van de Raad van Bestuur.

De heer Folkersma bedankt de Raad van Bestuur voor de uitstekende organisatie, voor de goede resultaten en voor het prima dividend, maar vindt wel dat de Raad van Bestuur te hoog gehonoreerd wordt in vergelijking met andere bedrijven. Hij verzoekt de Raad van Bestuur zich te matigen.

4B. Maximum aantal aandelenoptierechten en prestatieaandelen en voorwaardelijke aandelen die aan de leden van de Raad van Bestuur over 2007 kunnen worden toegekend (ter beslissing).

De voorzitter licht toe dat de vergadering om goedkeuring wordt gevraagd voor het aantal aandelenopties en het maximum aantal prestatieaandelen en voorwaardelijke aandelen die aan de leden van de Raad van Bestuur over 2007 kunnen worden toegekend, zoals in de agenda gespecificeerd. In 2004 is bij de goedkeuring van het beloningsbeleid toegezegd dat jaarlijks voor dit element van de beloning goedkeuring van de algemene vergadering zal worden gevraagd.

Voorgesteld wordt om goed te keuren dat aan de leden van de Raad van Bestuur over 2007 661.403 aandelenoptierechten – rechten tot het verkrijgen van gewone aandelen of certificaten van aandelen – wordt toegekend, om goed te keuren dat aan de leden van de Raad van Bestuur over 2007 een maximum van 313.474 prestatieaandelen wordt toegekend en voorts om goed te keuren dat de heer McInerney over 2007 54.312 voorwaardelijke aandelen wordt toegekend in aanvulling op de optierechten en prestatieaandelen als genoemd onder de punten a en b van agendapunt 4B. Ieder jaar worden de aantallen vastgesteld aan de hand van een waardering van de opties en aandelen. De heer McInerney neemt een bijzondere positie in. Hij krijgt additionele aandelen. Deze toekenning vormt onderdeel van het arbeidscontract van de heer McInerney, teneinde zijn totale beloning af te stemmen op de markt voor topmanagers in de Verenigde Staten. De voorwaarde is wel dat hij vier jaar daarna in dienst moet zijn. De voorzitter vraagt of iemand het woord wil over dit onderwerp.

De heer Van Thiel vraagt of het aantal genoemde aandelenoptierechten en prestatieaandelen toegekend wordt aan de leden van de Raad van Bestuur ieder afzonderlijk of gezamenlijk. De voorzitter bevestigt dat dit het aantal is dat aan de Raad van Bestuur gezamenlijk wordt toegekend.

De heer Spanjer informeert of de leden van de Raad van Bestuur voorwaardelijk aandelen of certificaten ontvangen want op het scherm staat aandelen vermeld. De voorzitter bevestigt dat het certificaten van aandelen zijn.

De heer Ten Hagen informeert of ook medewerkers deze certificaten ontvangen. De voorzitter antwoordt dat ongeveer 7000 medewerkers certificaten ontvangen.

De heer Elzinga informeert wat het administratiekantoor gaat stemmen. De heer Veraart verklaart dat het administratiekantoor het voorstel geheel in lijn met het eerder afgesproken remuneratiebeleid acht en zal voorstemmen.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel is aangenomen met 2035054858 stemmen voor, 18.457.893 stemmen tegen en 14.657.761 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen, buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 755.893.366 stemmen voor, 18.457.893 tegen en 14.657.761 onthoudingen.

5. Corporate governance (ter bespreking).

De voorzitter verwijst naar de bladzijden 61 tot en met 70 van het jaarverslag en geeft het woord aan de heer Vink voor een korte inleiding.

De heer Vink geeft aan dat het percentage aandeelhouders en certificaathouders aanwezig of vertegenwoordigd in de vergadering dit jaar is gestegen tot bijna 39%. Ook dit jaar is opnieuw het nodige gedaan om aandeelhouders te stimuleren om actief van hun stemrecht gebruik te maken. Dit percentage is voor ING weliswaar een zeer hoge score maar nog wel beneden het gemiddelde voor Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen, dat rond de 50% ligt. In de weken voor de algemene vergadering lag het percentage verwachte opkomst aanzienlijk lager dan wat het is geworden, met name omdat een aantal certificaathouders certificaten had uitgeleend. Als zij die niet tijdig terug krijgen of terug vragen, betekent dat dit een belangrijke invloed kan hebben op het opkomstpercentage. Het percentage nu is zeker bemoedigend, maar is nog niet stabiel.

Vorig jaar is in de aandeelhoudersvergadering een statutenwijziging aangenomen die het mogelijk maakt om over te gaan tot e-voting, stemmen via internet op wereldwijde basis. ING heeft gezocht naar zogenaamde proven technology om e-voting te implementeren, maar tot nu toe is het niet gelukt een goede leverancier te vinden. Er worden hoge eisen gesteld aan de identificatie en legitimatie van certificaathouders die hun stem via een dergelijk systeem willen uitbrengen. Ook ontstaan er problemen bij grensoverschrijdend stemmen omdat in de praktijk blijkt dat certificaathouders hun certificaten in bewaring hebben gegeven bij bewaar-

bedrijven die soms hun certificaten weer aanhouden bij andere bewaarbedrijven. Het is heel moeilijk om in een dergelijke internationale structuur elektronisch stemmen te faciliteren.

Ten slotte wijst de heer Vink erop dat de afschaffing van de financieringsprefs is geagendeerd voor deze vergadering. Eerder vandaag is al even aan de orde geweest dat er een bod is gedaan op de uitstaande prefs A. Het afschaffen van deze prefs leidt er toe dat stemrecht en economische waarde volledig met elkaar in overeenstemming zullen worden gebracht. De financieringsprefs bestonden om historische redenen en hopelijk kunnen die na de besluitvorming in deze vergadering in de loop van het jaar worden afgeschaft.

De heer Stevense dringt erop aan dat volgend jaar de certificering wordt afgeschaft als het percentage opnieuw boven de 35% uitkomt. De voorzitter reageert dat als het percentage van 35% opnieuw wordt bereikt, ING de afschaffing van de certificering welwillend zal bekijken en beoordelen naar de omstandigheden van dat moment. De meeste stemmen komen van de institutionele beleggers. De heer Vink vult aan dat ING een instituut heeft ingehuurd dat via de bewaarbedrijven alle grote certificaathouders benadert. Ongeveer 200 grote internationale certificaathouders zijn geïdentificeerd en worden actief benaderd met de vraag of zij gebruik gaan maken van hun stemrecht. In de markt zullen partijen die certificaten in hun bezit hebben proberen daar een optimaal rendement van te behalen. Dat loopt niet altijd parallel met de wens van ING om zoveel mogelijk certificaathouders actief van hun stemrecht gebruik te laten maken. Bewaarbedrijven hebben hun volledige medewerking toegezegd om in overeenstemming met de nieuwe registratiedatum te handelen en de certificaten niet te blokkeren. Het oprekken van de registratiedatum heeft er toe geleid dat meer certificaathouders gemakkelijker van hun stemrecht gebruik kunnen maken. Daarbij heeft ING een zeer wijdverspreid aandelenbezit, niet alleen in Nederland maar ook daarbuiten. Als beursgenoteerde ondernemingen een paar grote aandeelhouders hebben, zal dat de gemiddelde vertegenwoordiging op hun algemene vergadering omhoog trekken.

De heer Fehrenbach refereert aan het voornemen van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen om de Stichting ING Aandelen op te heffen en stelt dat toen geen andere voorwaarden zijn gesteld dan een opkomstpercentage van minimaal 35% gedurende drie opeenvolgende jaren. Dat betekent dat er volgend jaar een plan gepresenteerd zou moeten worden met een termijn waarbinnen de stichting wordt opgeheven. Het Nederlandse jaarverslag spreekt over 'overwegen', terwijl in de aandeelhoudersvergadering van verleden jaar is gesproken over 'voornemen' en het Engelse jaarverslag heel duidelijk spreekt over 'intention to abolish'. Aangezien het Engelse jaarverslag het officiële verslag is bestaat dus het *voornemen* om volgend jaar over te gaan tot een opheffing van de stichting indien er wederom meer dan 35% van de certificaathouders zijn vertegenwoordigd. De heer Fehrenbach vraagt of dit kan worden bevestigd. De voorzitter bevestigt dat als het percentage van 35% opnieuw wordt bereikt, ING de afschaffing van de certificering welwillend zal bekijken en beoordelen naar de omstandigheden van dat moment. De heer Fehrenbach merkt op dat er nu een aanvullende voorwaarde wordt genoemd die niet eerder aan de orde is geweest. Hij verwacht desalniettemin volgend jaar een concreet plan waaruit blijkt op welke termijn ING zal overgaan tot opheffing van de Stichting indien die 35% wederom gehaald wordt. Hij verzoekt de Stichting om te bevestigen dat zij het voornemen heeft om meteen gehoor te geven aan een verzoek tot opheffing. De heer Veraart verwijst naar het rapport van de stichting zoals dat is opgenomen in het jaarverslag, waarin letterlijk staat dat de Stichting zich op het standpunt stelt dat het af-

schaffen van certificering zal worden overwogen zodra de vertegenwoordiging van gewone aandeelhouders en certificaathouders tenminste 35% is van het totale aantal gedurende drie opeenvolgende jaren.

De heer Jorna (VEB) stelt dat de VEB nog steeds grote bezwaren heeft tegen de certificering van de aandelen van ING. De Stichting ING Aandelen is nog steeds dominant in de stemmingen tijdens de algemene vergadering. Dat de uitslag van de stemmingen niet anders zou zijn zonder de stemmen van de Stichting is voor de VEB juist een reden om de Stichting op te heffen. Hij voegt eraan toe dat de Stichting zich niet aan de code-Tabaksblat houdt en ook niet het vertrouwen heeft van zijn certificaathouders. Er is nog nooit een certificaathoudersvergadering georganiseerd. De daadwerkelijke kapitaalverschaffers hebben zich dus niet over de agendapunten van deze algemene vergadering kunnen uitspreken jegens de Stichting. De heer Jorna roept de Stichting op om een bijzondere vergadering uit te schrijven.

De heer Heijnemann stelt dat de algemene vergaderingen meer gespreid zouden moeten plaatsvinden in de periode van april tot en met juni, zodat ook het deelnamepercentage aanzienlijk omhoog kan. Hij merkt tevens op dat het achter de computer volgen van de vergadering zonder dat er mogelijkheden zijn tot hoor en wederhoor, de vergadering minder interessant zal maken. De voorzitter reageert dat er veel initiatieven zijn geweest om de jaarvergaderingen meer te spreiden. Er is echter een tendens om sneller te rapporteren en de jaarvergaderingen eerder te houden waardoor de periode krapper wordt. De heer Vink vult aan dat wellicht in de toekomst interactieve vergaderingen mogelijk zijn waar certificaathouders kunnen stemmen via internet en online vragen kunt stellen aan de leden van de Raad van Bestuur. Dat vereist natuurlijk wel de nodige technische inspanningen en dat is op dit moment nog niet mogelijk.

De heer Vanrijkel refereert aan zijn opmerking van vorig jaar over de dubbele voorheffing die niet-Nederlanders dienen te betalen als dividendbelasting, te weten eenmaal in Nederland en eenmaal in hun thuisland en vraagt of daar al een oplossing voor is. Hij betoogt vervolgens dat het verschil tussen de beloning van de medewerkers en de Raad van Bestuur van ING te groot is en is het daarom niet eens met de 5% verhoging van het basissalaris van de Raad van Bestuur. Hij stelt voor om het systeem van een bijzondere uitgifte van aandelen speciaal voorbehouden voor het personeel weer in te voeren, zoals vroeger van toepassing is geweest bij BBL. Dit zou een erkenning zijn van de inspanningen van de medewerkers en geeft hen een gevoel van betrokkenheid. Voorts betoogt hij dat in de rangorde van de 50 belangrijkste Europese banken ING nu op 36 staat terwijl ING in 2006 op de 37ste plaats stond. In de vergelijkingstabel van beurskapitalisatie staat ING op nummer 6 en is zij 8ste qua aantal medewerkers. Het door de werknemers van ING gehouden kapitaal bedraagt EUR 3.045 per medewerker tegen EUR 16.593 voor het gemiddelde van de werknemers in 50 grootbanken. Het gehouden kapitaalgedeelte door de werknemers van ING bedraagt 0,51% tegen 2,56% voor het gemiddelde in de 50 banken. Voorts beklagt de heer Vanrijkel zich over het feit dat hij vijf dagen na dato een uitnodiging voor de ING aandeelhoudersvergadering toegestuurd kreeg via Fortis. De heer Tilmant reageert dat ING de lijst zorgvuldig heeft doorgenomen die de heer Vanrijkel heeft opgestuurd. Daarop is zowel telefonisch als per brief gereageerd. Aangegeven is dat ING slechts beperkte informatie heeft over de andere ondernemingen in de lijst en dat ING niet in staat is om te bevestigen dat positie 37 een goede weergave is van het aandelenbezit van de medewerkers van ING. Er zijn bepaalde criteria die de rangorde beïnvloe-

den zoals de spreiding van de aandelen onder de medewerkers. Bij veel bedrijven is er is een concentratie van aandelen in het topmanagement. Voorts is het bezit van aandelenkapitaal moeilijk te meten, want medewerkers hebben geen verplichting om het bedrijf daarvan op de hoogte te stellen. Vanwege deze feiten is het erg moeilijk om conclusies te trekken over het uiteindelijke aandelenbezit onder medewerkers. In de brief heeft ING bevestigd dat ING competitief wil zijn met de beloning van haar medewerkers. ING heeft besloten om geen internationaal remuneratieplan voor alle 130.000 medewerkers in te voeren om verschillende redenen. Het invoeren van een internationaal plan in 50 landen waarin ING werkzaam is, is gecompliceerd vanwege lokale verschillen in de belastingwetgeving. Er is een constructief remuneratieplan geïmplementeerd voor 7000 sleutelfuncties binnen ING. De heer Vink reageert op de opmerking dat Fortis te laat een uitnodiging voor de ING aandeelhoudersvergadering heeft gestuurd. Het komt voor dat sommige certificaaathouders worden geïnformeerd door hun bewaarder nadat de vergadering heeft plaatsgevonden. Dat ligt in die gevallen niet aan ING. Het blijkt dat soms in de keten van bewaarders informatie blijft liggen. ING spoort bewaarders aan om informatie zoveel mogelijk door te sturen. Als de stukken thuis of in een kluis worden bewaard, is er geen bewaarinstantie die van te voren een uitnodiging kan sturen. De heer Vanrijkel stemt in om na de vergadering met de heer Vink verder te praten.

De heer Van Thiel vraagt welke omstandigheden ING voor ogen heeft bij het voorbehoud van afschaffing van het administratiekantoor als de 35%-grens wordt gehaald. De voorzitter antwoordt dat dit zal afhangen van de situatie op dat moment. Bij ieder besluit worden de omstandigheden van dat moment meegenomen.

De heer Van Wassenaar bepleit om de aandeelhoudersvergaderingen juist niet op maandag en vrijdag te houden, maar wel in de middag, aangezien dan ook mensen die verder weg wonen kunnen komen.

De heer Spanjer informeert of e-voting verder onderzocht gaat worden. De heer Vink bevestigt dat de ontwikkelingen op het gebied van e-voting op de voet gevolgd worden. Er zijn meer ondernemingen die e-voting statutair mogelijk hebben gemaakt en die zitten in feite met hetzelfde probleem.

De heer Fehrenbach complimenteert de Raad van Bestuur dat corporate governance als apart agendapunt is opgenomen. Hij betreurt het evenwel dat dit jaar geen geactualiseerde versie van het rapport over de implementatie van de code-Tabaksblat binnen ING is verschenen. Derhalve blijven de opmerkingen van vorig jaar onverkort van kracht, afgezien van die over de preferente aandelen. Wat betreft de opkomst bij aandeelhoudersvergaderingen bevestigt hij het bestaan van de nodige belemmeringen in de stemketen, vooral voor buitenlandse institutionele beleggers. Eumedion wil ING oproepen om met alle partijen die een rol vervullen in de stemketen te gaan samenwerken om deze belemmeringen weg te nemen. Met betrekking tot de statutenwijziging geeft de heer Fehrenbach aan dat de statuten gezien kunnen worden als het document bij uitstek waarbij de corporate governance van de onderneming wordt besproken. Hij verzoekt de voorzitter om in toekomst statutenwijzigingen bij dit agendapunt te betrekken. Tenslotte vraagt de heer Fehrenbach om in het vervolg bij het “in control statement” zowel te verwijzen naar de Sarbanes-Oxley Act als naar de code-Tabaksblat en te bevestigen dat ING volledig in control is conform de code-Tabaksblat. De heer Vink reageert dat corporate governance als apart agendapunt is opgenomen omdat het een van de aanbevelingen is

van de code-Tabaksblat en omdat ING corporate governance ook een belangrijk onderwerp vindt om tijdens de jaarvergaderingen te bespreken. Dit jaar is geen geactualiseerd rapport uitgebracht over de wijze waarop de code-Tabaksblat is geïmplementeerd binnen ING omdat er weinig veranderingen waren ten opzichte van 2007. In het ING jaarverslag staan wel alle afwijkingen van de code-Tabaksblat punt voor punt vermeld. De heer Vink is het ermee eens dat bekeken moet worden hoe verbeteringen kunnen worden aangebracht in de stemketen. Maar eerst zal op het gebied van regelgeving in Europa nog een belangrijke slag gemaakt moeten worden. Wat de statutenwijziging betreft, is het inderdaad gebruikelijk dat die onder het agendapunt corporate governance worden behandeld, maar de nu voorliggende statutenwijziging is zozeer verweven met de afschaffing van de prefs dat het in dit geval is verschoven naar het agendapunt van de prefs. Tenslotte heeft ING eerder al aangegeven de in-control statement van de code-Tabaksblat te implementeren door een SOX-statement op te nemen. De financiële risico's worden conform het SOX-statement in het jaarverslag gemeld omdat ING moet voldoen aan Amerikaanse wet- en regelgeving. De overige risico's zijn conform het advies van Frijns uitvoerig in het jaarverslag beschreven inclusief eventuele materiële gebreken en voorgenomen verbeteringen. Elk jaar wordt de paragraaf over risk disclosure groter. ING doet conform de aanbevelingen van Frijns uitvoerig verslag van haar risicoprofiel.

6. Maatschappelijk verantwoord ondernemen (ter bespreking)

De heer Tilmant neemt het woord en licht de principes van maatschappelijk verantwoord ondernemen toe. ING hanteert Business Principles en heeft beleid geïmplementeerd over onderwerpen zoals mensenrechten, klimaatverandering en controversiële wapens. 79% van de medewerkers vindt dat de Business Principles hen helpen bij het maken van betere beslissingen. ING neemt deel aan de Global Round Table on Climate Change, de UN Global Compact en de Amnesty Ronde Tafel over Mensenrechten. ING maakt ook deel uit van verschillende duurzaamheidsindices, zoals de FTSE 4 Good en de Dow Jones Sustainability Index.

ING heeft besloten klimaatneutraal te worden en is dat momenteel. In 2007 heeft ING 19% minder elektriciteit verbruikt dan in 2006. 100% van de energie verbruikt in Nederland, België en de VS is duurzaam. 51% van het elektriciteitsgebruik binnen ING komt van duurzame bronnen en voor het vierde achtereenvolgende jaar is ING benoemd als 'best in class' door het Carbon Disclosure Project.

Het ING Chances for Children programma overtreft de verwachtingen. 125.000 kinderen hebben in 2007 toegang gekregen tot onderwijs in samenwerking met de partner Unicef. ING medewerkers hebben 134.000 uur aan vrijwilligerswerk besteed in 2007 en in 2007 heeft ING wederom nieuwe duurzame producten en diensten ontwikkeld.

De heer Anink complimenteert de Raad van Bestuur voor de genomen initiatieven en voor het feit dat men maatschappelijk verantwoord ondernemen meetbaar wil maken. Dit is gebeurd door op acht punten 2006 te vergelijken met 2007. Er is een duidelijke vooruitgang op die acht punten. Er zijn ook twee punten waar alleen 2007 is genoemd nl. bij de werknemersopvatting over verantwoord ondernemen en de duurzaamheid. Dat percentage is op dit moment 77. In de tweede plaats verzoekt de heer Anink een toelichting op de schatting dat 71% van de consumenten denkt dat ING verantwoord en duurzaam onderneemt. De heer Tilmant ant-

woordt dat de 71% voortkomt uit merkenonderzoek dat ING regelmatig doet. ING is blij met 71% maar zal al het mogelijke doen om dit nog verder op te schroeven in de komende jaren.

De heer Van Weperen (VBDO) merkt op dat ING een breed assortiment aan duurzaamheidsproducten heeft. Echter ING heeft geen duurzaam spaarproduct. De groei van duurzaam sparen gaat nu geheel naar de duurzame banken. Hij vraagt zich af waarom ING geen duurzaam spaarproduct heeft om te profiteren van deze interessante groeimarkt. Met multi-branding kan ING duurzame producten gemakkelijk in de markt zetten. Waarom heeft ING dat nooit overwogen? De heer van Weperen complimenteert ING vervolgens met de kwaliteit van het duurzaamheidsverslag. Hij mist echter een langere-termijnstrategie en daaraan gekoppelde doelstellingen en verzoekt om dat volgende jaar in het duurzaamheidsverslag op te nemen. De heer Tilmant legt uit dat ING probeert de kernactiviteit van ING zo duurzaam mogelijk te maken. De productenportefeuille wordt steeds vanuit duurzaamheidsperspectief opnieuw beoordeeld en dan worden ook de mogelijkheden om een duurzaam spaarproduct in de markt te zetten beoordeeld. Hoewel er geen duurzaam spaarproduct is, zijn er ongeveer EUR 3 miljard aan duurzame activa die ING heeft samengesteld. Er is een duurzaam investeringsfonds en er worden ook leningen voor milieuvriendelijke producten uitgegeven. Met het oog op de strategie van duurzaamheid merkt de heer Tilmant op dat ING heel brede duurzame doelstellingen heeft. Investeringsmogelijkheden mogen niet in strijd zijn met de ethische en sociale principes die binnen ING gelden. ING behandelt haar cliënten eerlijk en biedt producten aan die duurzaam en verantwoord zijn en een goed financieel rendement opleveren. De merknaam ING is aantrekkelijk genoeg en het zou geen goede ontwikkeling zijn om met een nieuw merk te beginnen.

De heer Ayodeji stelt dat het bij verantwoord ondernemen om de kwaliteit van de winst gaat en dat dit ook maatschappelijk verantwoord moet zijn. Onder verantwoord ondernemen valt niet dat een investering van vele honderden miljoenen in automatisering ertoe leidt dat de klant meer moet betalen terwijl hij zelf het werk doet. De heer Ayodeji stelt dan ook voor om in het kader van corporate governance expliciet iemand aan te wijzen die verantwoordelijk is voor thema's zoals de "ethiek van het ondernemen". De heer Tilmant stelt de heer Ayodeji voor om zijn vragen bilateraal te beantwoorden. Ethisch gedrag is onderdeel van de algemene strategie van ING. Het is een van de Business Principles.

De heer Fehrenbach spreekt zijn waardering uit voor het ING Corporate Responsibility Performance Report, de brochure ING in Society en de vooruitgang in de key performance indicatoren en verzoekt om in de toekomst deze rapporten gelijktijdig met het jaarverslag te publiceren. Vervolgens vraagt hij in hoeverre maatschappelijk verantwoord ondernemen ook terugkomt in de prestatiecriteria voor de Raad van Bestuur en het management en in hoeverre deze terugkomen in het risicomanagementsysteem. De heer Tilmant antwoordt dat er een indirect verband bestaat tussen bijvoorbeeld het verstrekken van een lening en de wijze waarop de klant handelt. Risicobeheer is ons vak, dus alle factoren worden in beschouwing genomen, zelfs klimaatverandering of de duurzaamheid van een project. ING heeft de Equator-principles ondertekend en bij projectontwikkeling hanteert ING die principes als onderdeel van het risicobeheer.

De heer Spanjer vindt het heel positief dat ING CO₂-neutraal is, maar waarom sponsort ING dan de Formule 1? Voorts stelt hij dat op bladzijde 57, punt 1 staat dat het accountantskantoor Ernst & Young de betrouwbaarheid van de KPI's van 2007 gecontroleerd heeft en dat die van

2006 niet beschikbaar waren en hij vraagt zich af waarom niet. De heer Tilmant legt uit dat toen ING besloot het merkbereik uit te breiden, na onderzoek bleek dat sponsoring van de Formule 1 de beste manier was en dat Formule 1 de CO₂-uitstoot hiervoor compenseert sinds 1996. De heer Hele licht vervolgens toe dat de KPI's dit jaar zijn geïntroduceerd en daarom nog niet vergeleken konden worden.

7A. Verlening van decharge aan de leden van de Raad van Bestuur voor hun taakuitoefening in 2007 (ter beslissing).

De voorzitter constateert dat er geen vragen zijn over het voorstel decharge te verlenen aan de leden van de Raad van Bestuur voor hun taakuitoefening in 2007, zoals beschreven in de jaarrekening 2007, het verslag van de Raad van Bestuur, het hoofdstuk over Corporate Governance, het hoofdstuk over Section 404 van de Sarbanes-Oxley Act en de mededelingen die tijdens de vergadering zijn gedaan.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel is aangenomen met 2.058.902.492 stemmen voor, 3.687.690 stemmen tegen en 5.580.330 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen, buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 779.740.960 stemmen voor, 3.687.690 tegen en 5.580.330 onthoudingen.

7B. Verlening van decharge aan de leden van de Raad van Commissarissen voor hun taakuitoefening in 2007 (ter beslissing).

De voorzitter constateert dat er geen vragen zijn over het voorstel decharge te verlenen aan de leden van de Raad van Commissarissen voor hun taakuitoefening in 2007, zoals beschreven in de jaarrekening 2007, het bericht van de Raad van Commissarissen, het hoofdstuk Corporate Governance, het Remuneratierapport en de mededelingen die tijdens de vergadering zijn gedaan.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel is goedgekeurd met 2.058.039.447 stemmen voor, 4.519.903 stemmen tegen en 5.611.162 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen, buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 778.877.915 stemmen voor, 4.519.903 tegen en 5.611.162 onthoudingen.

8. Benoeming accountant (ter beslissing).

De voorzitter verwijst naar het voorstel in de oproepcirculaire en naar de jaarvergadering in 2007, waarin is aangekondigd dat ING in de toekomst naar één accountant wil overgaan. Het voorstel is om Ernst & Young Accountants te benoemen als accountant voor de vennootschap met de opdracht de jaarrekening over de boekjaren 2008 t/m 2011 in overeenstemming met art. 323, boek 2 BW te controleren, te rapporteren over de uitkomst van deze controle aan de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen en een verklaring af te leggen over de getrouwheid van de jaarrekening. Sinds 1991 heeft ING twee accountants gehad, Ernst & Young

en KPMG. Ernst & Young voor ING Groep en voor ING Verzekeringen en KPMG voor ING Bank. In 2007 is meegedeeld dat de voorkeur bestond voor één accountant, om efficiënter, sneller en waarschijnlijk ook tegen lagere kosten te kunnen werken. In 2007 is een uitvoerige selectieprocedure doorlopen onder leiding van de Audit Committee. Beide accountantskantoren hebben een uitgebreide offerte uitgebracht. De offertes zijn besproken in twee vergaderingen van het Audit Committee en in diverse interne vergaderingen met staf en directie van ING. Aan de hand daarvan heeft de Raad van Commissarissen besloten om Ernst & Young met ingang van 2007 voor te dragen voor benoeming. Er is door beide accountants veel kwaliteit geleverd. De keuze was lastig. ING neemt met zeer veel respect afscheid van KPMG, die geweldig werk heeft verricht. Vervolgens geeft de voorzitter de gelegenheid hierover het woord te voeren.

De heer Ayodeji vraagt waarom ING niet heeft gekeken naar andere accountants dan de huidige twee. De voorzitter antwoordt dat Ernst & Young Accountants de accountants van ING zijn sinds 1991. Het heeft voor beide partijen grote voordelen om te werken met een ingewerkte partij.

De heer Van der Burg informeert of Ernst & Young Accountants de goedkoopste was of dat er andere keuzegronden waren? De voorzitter antwoordt dat de keuze gebaseerd is op het gehele pakket dat E&Y aanbood, inclusief het tarief. Het ging tevens om beschikbaarheid, kwaliteit van mensen en de manier van werken.

De heer Van Schallenberg stelt dat ING Ernst & Young Accountants beoordeelt op basis van 17 jaar goede diensten terwijl E&Y niet heeft gewaarschuwd voor de neerwaartse beweging van de beleggingen in Amerika. De voorzitter is van mening dat het risicomanagement dat tot op heden is gevoerd in Amerika, heeft geleid tot de conclusie die eerder vandaag is getrokken, namelijk dat de risico's heel beperkt waren.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel is aangenomen met 2.064.575.867 stemmen voor, 2.931.730 stemmen tegen en 662.915 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 785.414.335 stemmen voor, 2.931.730 tegen en 662.915 onthoudingen.

9. Samenstelling Raad van Bestuur

De voorzitter licht toe dat de heren Boyer de la Giroday en Leenaars op 27 april 2004 door de algemene vergadering benoemd zijn voor een periode van vier jaar, zodat hun eerste periode er nu op zit. Overeenkomstig artikel 19, lid 2 van de statuten heeft de Raad van Commissarissen voor de herbenoeming van deze twee leden bindende voordrachten opgemaakt. De gegevens van de voorgedragen kandidaten zijn opgenomen op bladzijde 2 van de oproepcirculaire.

9A. Samenstelling Raad van Bestuur – Herbenoeming van de heer E.F.C. Boyer de la Giroday (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde de herbenoeming van de heer Eric Boyer als lid van de Raad van Bestuur per 21 april 2008. Eric Boyer heeft een uitstekend trackrecord in vele aspecten van Wholesale Banking bij ING. Hij heeft een zeer solide performance laten zien, ook in heel moeilijke tijden zoals de afgelopen maanden. Hij heeft de Wholesale-strategie in de bank goed uitgevoerd binnen de bank en speelt een zeer belangrijke rol in de groeistrategie van Wholesale Banking van ING. De Raad van Commissarissen adviseert om de heer Boyer te herbenoemen.

De heer Veen merkt op dat, hoewel de nationaliteiten divers zijn, er alleen maar heren achter de tafel zitten. Uiteraard is er niets tegen de benoeming van de heer Boyer maar zijn er in het opleidingstraject naar een positie in de Raad van Bestuur ook voor dames mogelijkheden om dit niveau te bereiken? De voorzitter dankt de heer Veen voor zijn opmerking. Zowel de Raad van Bestuur als de Raad van Commissarissen zou het zeer toejuichen als een vrouw zou worden benoemd in deze positie. Er wordt veel aan gedaan om dat te bereiken.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel tot herbenoeming van de heer Boyer is aangenomen met 2.057.354.107 stemmen voor, 2.684.272 stemmen tegen en 8.132.133 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buitenbeschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 778.192.575 stemmen voor, 2.684.272 tegen en 8.132.133 onthoudingen.

9B. Samenstelling Raad van Bestuur – Herbenoeming van de heer C.P.A. Leenaars (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde de herbenoeming van de heer Eli Leenaars voor als lid van de Raad van Bestuur per 21 april 2008. Eli Leenaars heeft een brede internationale ervaring binnen ING en ook een proven trackrecord. Hij heeft zeer goede resultaten geboekt met de Retail-strategie en met nieuwe distributiemodellen. Hij heeft een nieuw klantenconcept en een nieuwe Retail-strategie voor Nederland geïntroduceerd. Hij is zeer actief betrokken bij de groei in opkomende markten zoals Turkije en Thailand. Hij speelt een belangrijke rol in de groeistrategie van ING. De Raad van Commissarissen adviseert om de heer Leenaars te herbenoemen.

De heer Ayodeji vraagt aan de heer Leenaars, welke opties hij zou hebben als hij niet herbenoemd zou worden. De heer Leenaars antwoordt dat hij meer tijd aan zijn kinderen zou besteden, maar dat hij zo gericht is op ING dat hij er verder niet over heeft nagedacht.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel tot herbenoeming van de heer Leenaars is aangenomen met 2.058.488.044 stemmen voor, 1.736.827 stemmen tegen en 7.945.641 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buitenbeschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 779.326.512 stemmen voor, 1.736.827 stemmen tegen en 7.945.641 onthoudingen.

10. Samenstelling Raad van Commissarissen

De voorzitter licht toe dat de heer Bourdais volgens het rooster van aftreden en herbenoeming aftreedt. Hij is herbenoembaar. De heer Herkströter is per 1 januari afgetreden en mevrouw Gross Goldberg zal na deze vergadering aftreden als commissaris. Vier nieuwe leden worden ter benoeming voorgesteld. Voor deze benoemingen heeft de Raad van Commissarissen overeenkomstig artikel 25 lid 2 van de statuten bindende voordrachten gemaakt. Informatie over de kandidaten voor (her)benoeming zijn opgenomen op bladzijden 2 tot en met 4 van de oproepcirculaire.

De Raad van Commissarissen streeft een evenwichtige samenstelling na, qua nationaliteit, ervaring en affiniteit met het karakter en de cultuur van ING en van haar werkmaatschappijen. Meer en meer zijn Amerika en Azië belangrijke markten voor ING. Van de vier nieuwe commissarissen komen daarom twee uit Azië en twee uit de Verenigde Staten. Daarmee is de samenstelling van de Raad van Commissarissen meer in lijn met de internationale spreiding van het bedrijf.

10A. Samenstelling Raad van Commissarissen – Herbenoeming van de heer E. Bourdais de Charbonnière (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde de herbenoeming tot commissaris van de heer Eric Bourdais de Charbonnière. De heer Bourdais is beschikbaar voor herbenoeming. Hij is een internationale, ervaren bestuurder en is zeer actief in de Raad van Commissarissen. Hij is tevens vicevoorzitter van de Raad van Commissarissen. Hij heeft zitting in de Remuneratiecommissie en de Commissie Corporate Governance. De Raad van Commissarissen adviseert de heer Bourdais te herbenoemen.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel tot herbenoeming van de heer Bourdais als commissaris is aangenomen met 2.055.737.064 stemmen voor, 9.907.315 stemmen tegen en 2526.133 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 776.575.532 stemmen voor, 9.907.315 stemmen tegen en 2.526.133 onthoudingen.

10B. Samenstelling Raad van Commissarissen – Benoeming van mevrouw J. Spero (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde de benoeming tot commissaris van mevrouw Joan Spero. Mevrouw Spero is een zeer ervaren persoon op het terrein van internationale governance. Zij heeft deel uitgemaakt van de regering-Clinton in de Verenigde Staten. Zij heeft een grote kennis op het gebied van internationale economie en internationale economische betrekkingen en tevens ervaring in een managementfunctie bij een groot financieel concern. Ze is ook lid van de Raad van Commissarissen van IBM. De Raad van Commissarissen adviseert mevrouw Spero tot commissaris te benoemen.

De heer Ayodeji informeert in hoeverre zij voldoet aan de voorwaarden van de code-Tabaksblat in verband met haar andere functies. De voorzitter antwoordt dat mevrouw Spero alleen een commissariaat bij IBM heeft en verwijst voor haar andere activiteiten naar de oproepcirculaire.

De heer Spanjer merkt op dat vier leden afwezig zijn geweest op een commissarissenvergadering. Hij informeert of er afspraken gemaakt zijn met mevrouw Spero dat zij alle vergaderingen zal bijwonen. Voorts maakt hij een compliment voor het uitgebreide verslag over de diverse vergaderingen dat is opgenomen in het jaarverslag. De voorzitter licht toe dat er afspraken zijn gemaakt dat leden zoveel mogelijk proberen om alle vergaderingen bij te wonen, maar er kan natuurlijk een agendaconflict zijn. Bij een nieuwe commissaris kan het zijn dat er al eerdere afspraken in zijn/haar agenda stonden maar in principe is de aanwezigheid van de commissarissen bij ING bijzonder goed.

Mevrouw Van Haastrecht is verheugd dat er voor mevrouw Goldberg wederom iemand is benoemd van het vrouwelijke geslacht. Mevrouw Spero was heel vroeg betrokken bij het schrijven van boeken die toonaangevend zijn geweest op het gebied van politiek en economie. De voorzitter dankt voor de opmerkingen.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel tot benoeming van mevrouw Spero als commissaris is aangenomen met 2.057.954.815 stemmen voor, 7.490.059 stemmen tegen en 2.725.638 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 778.793.283 stemmen voor, 7.490.059 tegen en 2.072.638 onthoudingen.

10C. Samenstelling Raad van Commissarissen – Benoeming van de heer H. Manwani (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde de benoeming tot commissaris van de heer Harish Manwani per 21 april 2008. Zijn voordracht is gebaseerd op zijn ervaring bij Unilever in hogere managementfuncties en zijn uitgebreide ervaring op het gebied van internationale marketing. De heer Manwani werkt nog steeds bij Unilever, waar hij een zeer senior-managementpositie bekleedt. Hij brengt niet alleen marketingkennis met zich mee maar ook grote internationale kennis op uiteenlopende gebieden. Hij heeft in velerlei functies gewerkt, in Azië, in Zuid-Amerika en in Europa. De Raad van Commissarissen adviseert de heer Manwani te benoemen tot commissaris.

De heer Veen is zeer verheugd dat er iemand in de Raad van Commissarissen komt die uit India komt en vraagt hoe ING in India is vertegenwoordigd. Hij wil tevens weten of de heer Manwani en ook de heer Mehta er voldoende van op de hoogte zijn dat er in Nederland een terughoudend beloningsbeleid wordt gevoerd en hoe zij daar tegenover staan. De voorzitter antwoordt dat uitvoerig met de kandidaten is gesproken en hen duidelijk is gemaakt wat de cultuur binnen ING is. Wat de eerste vraag betreft vertelt de heer Leenaars dat ING een aandeel van 44% in ING Vysya Bank heeft. ING Vysya Bank heeft een marktaandeel van ongeveer 1%, in een markt van 1 miljard mensen. Het marktaandeel is gegroeid met 35% in het

afgelopen jaar. De Centrale Bank in India heeft toestemming verleend om dit jaar 60 nieuwe kantoren te openen.

De heer Van Wassenaar informeert naar de tegenkandidaat, de heer Dutilh. De heer Vink legt uit dat het een formeel wettelijk vereiste is om een tweede kandidaat te hebben, hoewel vele ondernemingen hieraan de facto niet meer voldoen. Er is inmiddels een conceptwetsvoorstel verschenen om dit formele vereiste dit jaar af te schaffen. Het gaat in feite om de benoeming van de eerst genomineerde.

Mevrouw Van Haastrecht merkt op dat de heer Manwani nog erg actief is bij Unilever en vraagt hoe lang de heer Manwani door gaat met deze functie en of er kans bestaat op een belangenverstrengeling. Unilever heeft de afgelopen jaren heel veel geïnvesteerd op het platteland met heel kleine projecten. ING richt zich tot het middensegment van de bevolking. Mevrouw van Haastrecht wil graag weten hoe ING positie kiest. De voorzitter antwoordt op de eerste vraag dat de Raad van Commissarissen verheugd is met een commissaris die nog actief in de praktijk staat en die ervaring kan inbrengen. Wat de tweede vraag betreft, de heer Manwani zal toezicht houden en zal niet zozeer het beleid bepalen bij ING. Dat doet de Raad van Bestuur.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel tot benoeming van de heer Manwani als commissaris per 21 april 2008 is aangenomen met 2.057.153.520 stemmen voor, 8.159.699 stemmen tegen en 2.857.293 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 777.991.988 stemmen voor, 8.159.699 tegen en 2.857.293 onthoudingen.

10D. Samenstelling Raad van Commissarissen – Benoeming van de heer A. Mehta (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde de benoeming tot commissaris van de heer Aman Mehta per 21 april 2008. De voordracht van de heer Mehta is gebaseerd op zijn ruime ervaring in hogere managementfuncties bij een grote internationale financiële instelling, zijn diepgaande kennis van financiële markten en zijn nauwe banden met Azië. Hij is een zeer ervaren en zeer deskundig persoon.

De heer Spanjer uit zijn zorg over het aantal commissariaten van de heer Mehta. De voorzitter legt uit dat de heer Mehta een uiterst ervaren en zeer deskundig persoon is op het terrein van financieel management, met ruime managementervaring in een heel belangrijke regio voor ING. Hij heeft ING verzekerd van een goede aanwezigheid.

De heer Folkersma vindt negen commissariaten ook ruim en informeert hoeveel dagen een commissaris nodig heeft voor ING. De voorzitter antwoordt dat dit tevens afhangt van de vraag of een commissaris ook zitting heeft in een van de commissies. In het algemeen is het aantal vergaderdagen ongeveer tien, met een dag voorbereiden per vergadering en de reistijd meegerekend is dat in totaal ongeveer 40 dagen.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel tot benoeming van de heer Mehta als commissaris per 21 april 2008 is aangenomen met 2.015.258.101 stemmen voor, 37.152.626 stemmen tegen en 15.759.785 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 736.096.569 stemmen voor, 37.152.626 tegen en 15.759.785 onthoudingen.

10E. Samenstelling Raad van Commissarissen – Benoeming van de heer J.P. Tai (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde de benoeming tot commissaris van de heer Jack Tai per 21 april 2008. De voordracht van de heer Tai is gebaseerd op zijn zeer ruime en internationale ervaringen binnen investment banking, zijn ervaring als CFO, CEO en COO. Hij is COO geweest bij een beursgenoteerde internationale financiële instellingen en hij heeft een diepgaande financiële kennis van de financiële markten in Azië en de Verenigde Staten.

De heer Spanjer merkt op dat de heer Tai Co-Head Investment Banking van JP Morgan is terwijl JP Morgan er niet goed voor staat. De voorzitter licht toe dat de heer Tai bij JP Morgan 10 jaar geleden geleden Co-Head Investment Banking was. Dit heeft weinig te maken met de crisis van vandaag.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel tot benoeming van de heer Tai als commissaris per 21 april 2008 is aangenomen met 2.057.728.605 stemmen voor, 7.624.657 stemmen tegen en 2.817.250 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen, buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 778.567.073 stemmen voor, 7.624.657 tegen en 2.817.250 onthoudingen.

De voorzitter dankt mevrouw Gross Goldberg voor haar bijdrage aan de Raad van Commissarissen gedurende zeven jaar. Mevrouw Gross Goldberg was de eerste vrouw en ook de eerste Amerikaanse in de Raad van Commissarissen en lid van de Remuneratiecommissie.

De heer Kok heeft in 2008 de leeftijd van 70 jaar bereikt. Hij zal nog een jaar aanblijven omdat hij per 1 januari 2008 tot voorzitter van de Audit Committee is benoemd. Hij treedt af op de jaarvergadering van 2009. Na afloop van de vergadering van 2009 zullen de heren Hommen en Van der Lugt volgens rooster aftreden. Beiden zijn herbenoembaar.

11. Wijziging beloningsbeleid van de Raad van Commissarissen (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde een wijziging van de beloningsbeleid van de Raad van Commissarissen. Het huidige beloningsbeleid is niet competitief in die situaties waar aanzienlijk meer tijd wordt gevraagd van een commissaris dan voor het bijwonen van een vergadering in het land waar de commissaris woonachtig is. Het voorstel is om dit met een kleine aanpassing te corrigeren. Derhalve wordt voorgesteld om commissarissen die een vergadering moeten bijwonen buiten het land waarin ze woonachtig zijn, een additionele vergoeding toe te kennen van EUR 2000 per vergadering en commissarissen die intercontinentale reizen moeten maken – Azië of Amerika – per vergadering een additionele vergoeding toe te kennen van EUR 7500

per vergadering. Dit voorstel is in lijn met wat andere bedrijven doen en kan ervoor zorgen dat de samenstelling van de Raad van Commissarissen zo optimaal mogelijk blijft. Het nieuwe beloningsbeleid gaat direct in.

De heer Ayodeji deelt mede dat hij graag een boek wil aanbieden aan de buitenlandse commissarissen over de aspecten van het Nederlandse leven.

Mevrouw Van Haastrecht vraagt of de mogelijkheid tot het vergaderen op afstand wel eens is overwogen door de Raad van Commissarissen. De voorzitter antwoordt dat er van tijd tot tijd vergaderd wordt middels video conference.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel is aangenomen met 2.060.549.230 stemmen voor, 5.726.704 stemmen tegen en 1.894.578 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen stem-instructies van certificaathouders heeft ontvangen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 781.387.698 stemmen voor, 5.726.704 tegen en 1.894.578 onthoudingen.

12. Machtiging tot uitgifte van gewone aandelen, al dan niet met voorkeursrecht (ter beslissing).

De voorzitter stelt het voorstel aan de orde de Raad van Bestuur aan te wijzen als het orgaan dat bevoegd is om met goedkeuring van de Raad van Commissarissen te besluiten tot uitgifte van gewone aandelen en het verlenen van rechten tot het nemen van gewone aandelen en het beperken of uitsluiten van voorkeursrechten van bestaande aandeelhouders.

De heer Ayodeji stelt dat gelet op de ongunstige economische ontwikkeling en de crisis in de financiële sector het zeer onverstandig lijkt om nu een uitgifte van zoveel aandelen voor te leggen want dat zal zeker een koersdrukkend effect hebben. De voorzitter reageert dat hier voor ieder jaar goedkeuring wordt gevraagd. De heer Tilmant vult aan dat ING de flexibiliteit nodig heeft om aandelen uit te geven maar dat geen gebruik van deze bevoegdheid wordt gemaakt tenzij dat absoluut noodzakelijk is.

De heer Van der Bijl vraagt hoe het kan dat aan de ene kant om een machtiging om aandelen uit te geven wordt gevraagd terwijl bij punt 14 een machtiging om aandelen in te trekken wordt gevraagd. De heer Tilmant antwoordt dat ING zeer zorgvuldig omgaat met de bevoegdheid tot zowel het uitgeven als het intrekken van aandelen.

De heer Stevense merkt op dat er gewone aandelen worden uitgegeven en geen certificaten en vraagt of dit het begin is van het einde van de certificering. De voorzitter bevestigt dat er staat 'aandelen of certificaten daarvan'.

De heer Spanjer rekent voor dat met het inkoopprogramma voor EUR 5 miljard aandelen worden ingekocht, circa 96 miljoen stuks. Op pagina 8 van het jaarverslag staat dat ING ultimo 2007 ten opzichte van ultimo 2006 toch meer aandelen heeft uitgegeven. Hij vraagt zich af hoe dat kan. De heer Vink geeft aan dit uit te zoeken en hierop separaat te zullen terugko-

men. De heer Spanjer stelt voor om het antwoord naar hem toe te sturen. De voorzitter stemt daarmee in.

De heer Ayodeji vraagt of er een acquisitie wordt verwacht. De heer Tilmant antwoordt dat er op korte termijn geen acquisitie plaatsvindt waarvoor de machtiging tot uitgifte van nieuwe aandelen zal worden gebruikt. De machtiging wordt gevraagd om de Raad van Bestuur in staat te stellen om snel en flexibel in te spelen op marktontwikkeling zodra dat nodig wordt geacht. Van deze machtiging is overigens de afgelopen 10 jaar geen gebruik gemaakt.

De voorzitter brengt het voorstel vervolgens in stemming het voorstel om de Raad van Bestuur aan te wijzen als het orgaan dat bevoegd is om, met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, te besluiten tot uitgifte van gewone aandelen, tot het verlenen van rechten tot het nemen van dergelijke aandelen en tot het beperken of uitsluiten van het voorkeursrecht van de houders van deze aandelen. De bevoegdheid geldt tot en met 22 oktober 2009 (behoudens verlenging door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders):

(I) voor een totaal van 200.000.000 gewone aandelen, plus

(II) voor een totaal van 200.000.000 gewone aandelen, echter uitsluitend indien de aandelen worden uitgegeven in verband met de overname van een onderneming of vennootschap.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel is aangenomen met 1.950.526.317 stemmen voor, 111.899.552 stemmen tegen en 5.744.643 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 671.364.785 stemmen voor, 111.899.552 tegen en 5.744.643 onthoudingen.

13. Machtiging tot verkrijging door de vennootschap van eigen gewone aandelen of certificaten daarvan (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde het voorstel om de Raad van Bestuur te machtigen om gewone aandelen en certificaten van gewone aandelen ING Groep NV te verkrijgen.

Nadat is vastgesteld dat er geen vragen zijn, brengt de voorzitter het voorstel in stemming om de Raad van Bestuur tot uiterlijk 22 oktober 2009 te machtigen om namens de vennootschap volgestorte gewone aandelen in het kapitaal van de vennootschap zelf of certificaten daarvan te verkrijgen. De machtiging geldt uitsluitend tot het wettelijke en statutair toegestane maximum en geldt voor iedere wijze van eigendomsverkrijging waarvoor de wet een machtiging als de onderhavige eist. De verkrijgingsprijs dient ten minste één eurocent te bedragen en niet hoger te zijn dan de hoogste prijs waarvoor de certificaten van gewone aandelen worden verhandeld op de Euronext Amsterdam by NYSE Euronext op de datum waarop de overeenkomst tot verkrijging wordt gesloten of de daaraan voorafgaande datum waarop die beurs is geopend.

Aangezien niemand hierover het woord verlangt, constateert de voorzitter nadat elektronische stemming heeft plaatsgevonden, dat het voorstel is aangenomen met 2.051.724.615 stemmen voor, 15.422.172 stemmen tegen en 1.023.725 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen

buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 772.563.083 stemmen voor, 15.422.172 tegen en 1.023.725 onthoudingen.

14. Intrekking zonder terugbetaling van gewone aandelen die, of waarvan certificaten, door de vennootschap worden gehouden (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde het voorstel om de aandelen die zijn ingekocht in te trekken.

De heer Spanjer informeert of de ingetrokken aandelen worden vernietigd. De heer Vink licht toe dat de aandelen inderdaad eerst worden ingekocht en dan worden ingetrokken. Daarna maken zij geen deel meer uit van het geplaatste kapitaal van ING.

De voorzitter brengt het voorstel in stemming om over te gaan tot intrekking van alle gewone aandelen die (1) de vennootschap op 22 april 2008 houdt of nadien in de periode tot 22 oktober 2009 verkrijgt, of (2) waarvan zij op 22 april 2008 de certificaten houdt of nadien in de periode tot 22 oktober 2009 de certificaten verkrijgt en die niet nodig zijn voor afdekking van aan ING-medewerkers toegekende aandelen opties of prestatieaandelen. Deze intrekking vindt telkens plaats wanneer de vennootschap gewone aandelen of certificaten daarvan heeft verkregen, en wordt telkens van kracht op de datum waarop aan alle navolgende voorwaarden is voldaan: (1) bij besluit van de Raad van Bestuur zijn de in te trekken gewone aandelen aangewezen en dat besluit is tezamen met het onderhavige besluit gedeponneerd ten kantore van het handelsregister; (2) de in te trekken gewone aandelen of de certificaten daarvan worden ten tijde van de intrekking nog steeds door de vennootschap gehouden; en (3) aan het bepaalde in artikel 100, lid 5 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek is voldaan.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel is aangenomen met 2.065.798.356 stemmen voor, 625.371 stemmen tegen en 1.746.785 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 786.636.824 stemmen voor, 625.371 tegen en 1.746.785 onthoudingen.

15A Toelichting op het openbare bod op preferente aandelen A en certificaten daarvan (ter bespreking).

De heer Hele deelt mede dat op 5 maart 2008 de aanmeldingsperiode is geopend die loopt tot 26 juni. De geboden prijs is EUR 3,60 per aangeboden aandeel, er is dus een premie van 20% van de koers bij beursluiting op 4 maart. Deze prijs stemt overeen met eerdere inkopen van preferente A aandelen. De inkoop heeft tot doel om de kapitaalstructuur te vereenvoudigen en het beginsel van 'one share, one vote' volledig te implementeren. Niet aangeboden preferente aandelen A worden ingetrokken tegen terugbetaling. Aandeelhouders, respectievelijk certificaathouders ontvangen in dat geval slechts EUR 3,40 plus het opgebouwde dividend voor elk preferent aandeel A.

De heer Van der Burg informeert naar de regel dat de aandelen slechts ingetrokken kunnen worden als 95% zich heeft aangemeld. De heer Vink licht toe dat het om twee voorstellen gaat. Er wordt een openbaar bod uitgebracht op de uitstaande aandelen. Voor zover de aande-

len niet zijn aangeboden, wordt er een apart besluit genomen tot intrekking van de dan nog resterende aandelen. Op grond van dit aandeelhoudersbesluit worden de prefs ingetrokken en zijn ze niet meer in de verhandeling. Dan kan de notering van deze prefs op de beurs worden doorgehaald.

Mevrouw Van Haastrecht merkt op dat de premie van ongeveer 20% een toevallig getal is. Het had ook 10% kunnen zijn afhankelijk van de gekozen datum. Zij vraagt ook hoe lang dan nog het bedrag van EUR 3,40 plus het gedeelte van het dividend opeisbaar is voor de aandelen die niet worden aangeboden en dus worden ingetrokken. De heer Vink antwoordt dat het openbare bod is gedaan per 5 maart en loopt tot 26 juni 2008. Gedurende die periode kunnen de prefs A tegen EUR 3,60 aangeboden worden. Voor zover hiervan geen gebruik van wordt gemaakt, worden de prefs A op grond van het voorstel onder agendapunt 15D ingetrokken. Dit betekent dat de houder van een pref A die geen gebruik heeft gemaakt van het openbare bod, niet EUR 3,60 krijgt per pref maar EUR 3,40, wat in feite de statutaire terugbetaling is op de uitstaande prefs. Die EUR 3,40 plus opgebouwd dividend wordt uitbetaald op alle prefs A die nog uitstaan na afronding van het openbare bod. Uitbetaling vindt plaats via de bewaarbedrijven. Dit bedrag wordt automatisch overgemaakt via de rekening bij de bank waar de prefs worden aangehouden.

De heer Heijnemann merkt op dat indien op 4 maart het aandeel ING bijna zijn laagste koers van ongeveer EUR 20 noteerde, terwijl het vandaag ongeveer EUR 26 is, dus 30% hoger, of dit wel een goed bod voor de betreffende aandeelhouders is. De heer Vink wijst erop dat dit bod de preferente aandelen A betreft terwijl de heer Heijnemann verwijst naar gewone aandelen. Preferente aandelen A zijn buitengewoon illiquide. Het zijn prefs met een vaste coupon, een vaste vergoeding. Deze zijn dus niet te vergelijken met de koersontwikkeling van het gewone ING aandeel.

De heer Wortelboer vraagt of de heer Vink kan bevestigen dat wat de bank zegt correct is, namelijk dat er een vermeerdering is bij niet-aanmelding van een bruto dividend van EUR 0,1068. De heer Vink antwoordt dat als hiermee bedoeld wordt dat het opgebouwde dividend boven de EUR 3,40 wordt uitbetaald, dit inderdaad klopt, uitgaande van een intrekking van de prefs per 1 september 2008.

15B. Machtiging tot verkrijging door de vennootschap van eigen preferente aandelen A of certificaten daarvan. (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde het voorstel om de Raad van Bestuur te machtigen om namens de vennootschap volgestorte preferente aandelen A in het kapitaal van de vennootschap of certificaten daarvan te verkrijgen. Deze machtiging eindigt op het moment dat alle preferente aandelen A in het kapitaal van de vennootschap zijn ingetrokken, doch uiterlijk op 22 oktober 2009. De machtiging geldt tot het wettelijke en statutair toegestane maximum en geldt voor iedere wijze van eigendomsverkrijging waarvoor de wet een machtiging als de onderhavige eist. De verkrijgingsprijs per aandeel dient ten minste één eurocent te bedragen en niet hoger te zijn dan 130% van het op het preferente aandeel A gestorte bedrag, inclusief agio, dan wel 130% van de hoogste prijs waarvoor de certificaten van preferente aandelen A worden verhandeld op de Euronext Amsterdam by NYSE Euronext op de datum waarop een bod op de

preferente aandelen A is uitgebracht, waarop de overeenkomst tot verkrijging wordt gesloten of de daaraan voorafgaande datum waarop die beurs is geopend.

Aangezien niemand over dit voorstel het woord verlangt, constateert de voorzitter nadat elektronische stemming heeft plaatsgevonden, dat het voorstel is aangenomen met 2.056.770.719 stemmen voor, 10.009.825 stemmen tegen en 1.389.968 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 777.609.187 stemmen voor, 10.009.825 tegen en 1.389.968 onthoudingen.

15C. Intrekking zonder terugbetaling van preferente aandelen A die, of waarvan certificaten door de vennootschap worden gehouden (ter beslissing).

De voorzitter stel aan de orde het voorstel om over te gaan tot intrekking van alle preferente aandelen A die (1) de vennootschap op 22 april 2008 houdt of nadien in de periode tot 22 oktober 2009 verkrijgt, of (2) waarvan zij op 22 april 2008 de certificaten houdt of nadien in de periode tot 22 oktober 2009 de certificaten verkrijgt. Deze intrekking wordt van kracht op de datum waarop aan alle navolgende voorwaarden is voldaan, (1) bij besluit van de Raad van Bestuur zijn de in te trekken preferente aandelen A aangewezen en dat besluit is samen met het onderhavige besluit gedeponneerd ten kantore van het handelsregister; (2) de in te trekken preferente aandelen A of de certificaten daarvan worden ten tijde van de intrekking nog steeds door de vennootschap gehouden: en (3) aan het bepaalde in artikel 100, lid 5, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek is voldaan.

Aangezien niemand hierover het woord verlangt, constateert de voorzitter nadat elektronische stemming heeft plaatsgevonden, dat het voorstel is aangenomen met 2.064.046.755 stemmen voor, 2.605.965 stemmen tegen en 1.517.792 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen, buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 784.885.223 stemmen voor, 2.605.965 tegen en 1.517.792 onthoudingen.

15D. Intrekking met terugbetaling van preferente aandelen A die, of waarvan certificaten door de vennootschap worden gehouden (ter beslissing).

De voorzitter stelt aan de orde het voorstel om over te gaan tot intrekking met terugbetaling van alle preferente aandelen A die (1) niet worden gehouden door de vennootschap of (2) waarvan de vennootschap niet de certificaten houdt na afronding van het openbaar bod door de vennootschap op alle uitgegeven en nog uitstaande preferente aandelen A of certificaten daarvan, tegen terugbetaling van EUR 3,40 per aandeel plus dividend tot en met de dag voor de datum van intrekking.

Deze intrekking wordt van kracht op de datum waarop aan alle navolgende voorwaarden is voldaan: (1). bij besluit van de Raad van Bestuur zijn de in te trekken preferente aandelen A aangewezen en dat besluit is tezamen met het onderhavige besluit gedeponneerd ten kantore van het handelsregister; (2) het bedrag waarmee – volgens een tussentijdse vermogensopstelling – het eigen vermogen van de vennootschap de som van haar gestort en opgevraagd kapi-

taal plus reserves die volgens de wet moeten worden aangehouden te boven gaan, toereikend is om het agio en het dividend op de ingetrokken preferente aandelen A terug te betalen.; en (3) aan het bepaalde in artikel 100, lid 5, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek is voldaan.

Aangezien niemand hierover het woord verlangt, constateert de voorzitter nadat elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel is aangenomen met 2.064.014.827 stemmen voor, 2.649.899 stemmen tegen en 1.505.786 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 784.853.295 stemmen voor, 2.649.899 tegen en 1.505.786 onthoudingen.

15E. Statutenwijziging (ter beslissing).

De heer Vink licht toe dat deze statutenwijziging al eerder bij het agendapunt corporate governance aan de orde is geweest en met name is gerelateerd aan de intrekking van de prefs. Zodra de preferente aandelen zijn ingetrokken, wat in de loop van het jaar zal plaatsvinden, zullen deze uit de statuten worden verwijderd en zullen de statuten worden aangepast. Ook zal de nominale waarde van de cumulatief preferente aandelen worden aangepast naar EUR 0,24. Dat betekent dat in de statuten wordt vastgelegd dat per aandeel een stem kan worden uitgebracht. Verder zijn er tekstuele wijzigingen in de statuten aangebracht.

De heer Fehrenbach laat weten dat de intrekking van de preferente aandelen A, het niet uitgeven van de preferente aandelen B en het schrappen van de overeenkomstige statutenbepaling een goede ontwikkeling is. Hiermee wordt wederom een stap gezet tot naleving van het beginsel van 'one-share-one-vote'.

De voorzitter stelt aan de orde het voorstel om A) de statuten van de vennootschap te wijzigen overeenkomstig het voorstel zoals opgesteld door Allen & Overy LLP, gedateerd 6 februari 2008, onder de opschortende voorwaarde van intrekking van alle preferente aandelen A in het kapitaal van de vennootschap; B) elk lid van de Raad van Bestuur en ieder van de heren J-W.G. Vink, C. Blokbergen en H.J. Bruisten alsmede mevrouw M. Dapperen te machtigen, met de bevoegdheid tot substitutie, tot het passeren van de notariële akte van statutenwijziging en tevens voor alle overige handelingen die in verband hiermee noodzakelijk of wenselijk zijn, inclusief de bevoegdheid tot het aanbrengen van wijzigingen in of toevoegingen aan het concept in zoverre deze nodig zijn voor het verkrijgen van de vereiste 'verklaring van geen bezwaar' van de minister van Justitie.

Nadat de elektronische stemming heeft plaatsgevonden, constateert de voorzitter dat het voorstel is aangenomen met 2.063.704.142 stemmen voor, 2.711.551 stemmen tegen en 1.754.819 onthoudingen. Als de stemmen van de Stichting ING Aandelen waarvoor zij geen steminstructies van certificaathouders heeft ontvangen buiten beschouwing worden gelaten, dan zou het voorstel zijn aangenomen met 784.542.610 stemmen voor, 2.711.551 tegen en 1.754.819 onthoudingen.

16. Rondvraag en sluiting.

De voorzitter stelt de rondvraag aan de orde.

De heer Hulsinga vertelt dat hij zijn certificaten heeft omgeruild voor aandelen, wat hem veel geld kostte. Hij heeft geïnformeerd waarom dat zoveel kostte, maar nog geen afdoende antwoord ontvangen. Ook is het toegangsbewijs voor de vergadering zeer laat verstuurd. De voorzitter stelt voor om het antwoord naar de heer Hulsinga persoonlijk toe te sturen. De heer Hulsinga stemt daarmee in.

Naar aanleiding van de presentatie van de kwartaalcijfers in Londen vraagt mevrouw Van Haastrecht of wellicht wordt overwogen om de plaats van vestiging te veranderen van Amsterdam naar Londen of elders op de wereld, ook gezien internationale spreiding van de aandelen. Tevens informeert zij of ING de bedoeling heeft om als merk deel te gaan nemen aan sportevenementen omdat de merknaam zo prominent aanwezig is tijdens zulke evenementen. De heer Tilmant legt uit dat ING naar Londen is gegaan om de jaarcijfers bekend te maken en niet de kwartaalcijfers. Het grootste deel van de financiële analisten en journalisten is gevestigd in Londen. Vanwege de onzekerheid in de markten was het absoluut nodig om analisten en ook de grote aandeelhouders te zien. Dit is erg positief ontvangen door de analisten en journalisten en als de markt erom vraagt, zal het weer gebeuren, maar het zal zeker geen gewoonte worden. Wat de merknamen betreft legt de heer Tilmant uit dat ING heeft onderzocht hoe haar merknaam het beste onder de aandacht van klanten kan worden gebracht. Dat is ondermeer via sportevenementen. De Formule 1 was de beste optie vanwege het feit dat de ING naam zichtbaar werd op de Formule 1-wagen. ING probeert haar merknaam in de media en overal kenbaar te maken en dat is tot dusver succesvol gebleken. Via de televisie wordt een breed publiek bereikt dat internationale merknamen ziet die sport ondersteunen.

De heer Veen merkt op dat ING als enig Nederlands bedrijf in de top 100 van merknamen terecht is gekomen en dat de marktwarde van het merk ING op plaats 43 staat. Dit is een uitzonderlijke prestatie. Naar aanleiding van een krantenartikel waarin de heer Tilmant zich negatief zou hebben uitgelaten over Nederland verzoekt de heer Veen om, zolang er sprake is van certificaten van aandelen, in ieder geval de aandeelhouders- of certificaaelhoudersvergaderingen in Nederland te laten plaatsvinden. De heer Tilmant reageert dat het artikel geen juiste weergave gaf van zijn woorden.

De heer Veen stelt vervolgens voor om een eventuele acquisitie van BinckBank te onderzoeken en eventueel een bod te doen, liefst van EUR 15 per aandeel, en deze bank te combineren met Fundix, een bedrijfsonderdeel van ING. Dit zou een veel betere website opleveren en ook heel doeltreffend kunnen zijn. De heer de Vaucleroy licht toe dat Fundix een zeer klein onderdeel van ING Groep is. Het is in feite een onderdeel van het Asset Management bedrijf in Europa met een website waarop beleggingsfondsen gekocht kunnen worden. Dit initiatief wordt op dit moment verder ontwikkeld binnen ING.

De heer Veen stelt dat ING Real Estate 6% bijdraagt aan de winst en vraagt zich af of ING in overweging zou willen nemen om ING Real Estate af te splitsen en een aparte beursnotering aan te vragen. De heer Tilmant legt uit dat Real Estate zich met name bezighoudt met asset

management, middelenbeheer. Dit is een belangrijke activiteit voor ING en ING is niet van plan deze activiteit separaat naar de markt te brengen.

De heer Spanjer refereert aan de aandeelhoudersvergadering bij TNT waar bekend werd dat er een voorziening getroffen wordt voor herplaatsing c.q. afvloeien van personeel van Postkantoren BV en vraagt wat er geregeld is voor de personeelsleden die vanuit ING in de Postkantoren werken. Tevens informeert de heer Spanjer naar de omvang van het zogenaamde “skimmen” bij ING, waarvoor de voorziening voor debiteurenverliezen bankbedrijf is getroffen. De heer Leenaars licht toe dat besloten is om de postkantoren in een periode van vijf jaar te ontvlechten. De 250 postkantoren zullen inderdaad de komende vijf jaar worden afgebouwd en daar nemen zowel TNT als ING een voorziening voor. ING neemt een voorziening die in het eerste kwartaal EUR 87 miljoen zal zijn. De voorziening voor skimming bedraagt slechts enkele miljoenen.

De heer Heijnemann spreekt zijn waardering uit over de fraaie resultaten die ING het afgelopen jaar heeft bereikt. Geen jaar was zo moeilijk voor de bankwereld als het afgelopen jaar en dit jaar. Dat ING zich niet bezig heeft gehouden met subprime-mortgages is zeer te waarderen, ondanks dat de verleiding om daarin te investeren toch zeer groot was. ING zou bij de prestatiebeloning ook eens in acht moeten nemen onder welke omstandigheden deze prestaties tot stand zijn gebracht. Het is altijd veel gemakkelijker om te roeien met de wind mee dan met de wind tegen. De inflatie tendeeft naar boven en de rente heeft een tendens naar beneden. Dit is voor het bankwezen een gevaarlijke situatie. Hij verzoekt om zeker het komende jaar de uiterste prudentie in acht te blijven nemen, met name bij Amerikaanse beleggingen. De heer Tilmant antwoordt dat ING heel zorgvuldig omgaat met de activiteiten in Amerika. De centrale bank in Amerika heeft de rente inderdaad teruggebracht, en dat is goed, want het banksysteem heeft nu meer brandstof zonder dat meer risico hoeft te worden aanvaard. Maar het is waarschijnlijk dat deze situatie nog enkele maanden lang neerwaarts zal gaan.

De heer Ayodeji spreekt zijn waardering uit voor de vernieuwing in de samenstelling van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen, maar benadrukt het belang om meer vrouwen aan te trekken. Hij stelt voor om iemand of een commissie aan te wijzen om te zoeken naar vrouwen met ervaring en kennis die op dit niveau kunnen presteren. De heer Tilmant bevestigt dat ING tracht om de participatie van vrouwen binnen het bedrijf te vergroten. Hij is voorzitter van de Diversiteitsraad die regulier vergadert en zich ook bezighoudt met dit vraagstuk. ING heeft ook programma's om de participatie van vrouwen overal in de wereld te verbeteren. Dit is een prioriteit, maar het blijft moeilijk.

De heer Folkersma verzoekt om het verslag van deze vergadering toegestuurd te krijgen. De voorzitter antwoordt dat er aanvraagformulieren beschikbaar zijn bij de uitgang.

De heer Folkersma spreekt zijn zorg uit over het verdwijnen van de postkantoren en het gevolg daarvan voor de postactiviteiten. De heer Leenaars antwoordt dat TNT de dienstverlening door de 880 postagentschappen zal continueren. Daarnaast heeft TNT duizenden andere agentschappen die alleen voor TNT werken. TNT heeft aangegeven dat dit aantal verder zal toenemen.

De heer Wortelboer verzoekt om de slides te ontvangen die vandaag getoond zijn. De voorzitter antwoordt dat dit kan.

De heer Wortelboer complimenteert de voorzitter, als opvolger van Cor Herkströter, voor de wijze waarop hij voor het eerst de algemene vergadering van ING heeft geleid. De voorzitter dankt voor de complimenten, waarna applaus.

Onder dankzegging voor de aanwezigheid en de inbreng sluit de voorzitter om 17.30 uur de vergadering.

Amsterdam,

Amsterdam,

Hoofddorp,

drs. J.H.M. Hommen,
voorzitter

drs. L.G. van de Meij,
secretaris

G. Sijsma,
certificaathouder

